МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Советен Министрийн Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 111 (4279). ЕРА, 15 сентябрь 1966 шу. Мах 2 кеп.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛ— ВАЙ НИЗ

Дуней тIа эггара хьалха халкъашта юкъе вошал, доттагIал кхайкадаьр вай сийлахь-йоккха Даьхе я. Халкъийн доттагIалах хьадаьнна беркат тахан гуш да мехка массе мIниге.

Хьаьцаргья вай Нохч - ГIалгIайче. Кховзткъа къамах бола нах ба вай республике. цхьа барт бола дезал санна, бахаш а къахьегаш а.

МоллагIча предприяте, совхозе, колхозе шоана тургба, вежарий санна, мерза бахаш бола тайп-тайпарча халкъийн викалаш. «Чечингстройтранс» яхача объединене болх беш ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, эрмалой, белоруссаш, татараш, хIирий, — берригаш а 30 къамах бола нах. Сийленца кхоачашлу цар шоашта хьалхашка латта производственни декхараш. КПСС XXIII-ча съезда решенеша дегаш ураоттаьча объединене коллективо шерра социалистически ях йоаржаьй пятилетка хьалхарча шера план толамца кхоачашъяра. Дукха ба цу коллективе коммунистически къахьегама ударникаш. Цигара болхлой даим хул вIаши новкъостал деш, къоначарна опыт дIателаш. Хьинаре къахьегарал совгIа сакъердаме салоIилга а дика вIаштIехьдаьккхал объединене. Каст-каста болхлойи гIулакхера нахи цхьана экскурсешка, салаIа ух Iаьржача форда йисте салаIа палаточни цIа хьалдаьд объединене. Цига шоай деллца ахкан замалахь отпускех салоI дуккхача болхлоша, гIулакхерча наха.

Дуккхача къамех нах бах Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхозе. Пятилетка хьалхарча шера лакхара хьувкъам чуйийцаб колхоза къахьегамхоша. Толамца кхоачашъю паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план а. 350 моттиг йола берий беши яслеши хьальяй колхозе укх тIехьарча шерашка. иштта хьайийлай йоккха пионерски лагерь а. Колхоза партийни организаце чIоагIа йотхкою тайп-тайпарча къамех болча колхозхошта юкъера доттагIал дIахо чIоагIдара. дегIадоаладара.

Халкъийн доттагIал дувцаш дукха масалаш доладе йиш я Наьсарен «Электроинструмент» яхача заводара. ГIалгIай дуккхача кагийча нахаи мехкараштеи болхлой чоалхане говзалаш Iомае новкъостал дир йоккха опыт йолча эрсашха болча специалисташа. Цу заводе дукха ба хIанз болх беш тайп-тайпарча къамех бола нах. вIаши новкъостал деш, хьаьнала къахьегаш ба уж массайолча участке.

Цу тайпара масалаш, кхы дукха а кхувла йиш я вай республике. Цхьа уйлаш йолаш хьинаре коммунизм хьалъеш доахк эзараш тайп-тайпарча къамех бола къахьегамхой. Республика тайп-тайпарча районашка къахьегаш ба Социалистически къахьегама Турпалаш эрсе Клепов Владимир, гIалгIа Барахоева Лемка, нохчо Кагерманов Оалхазар, негIе Эсмухамбетов Наурзы, иштта кхы. Из да ленински къаман политикех хьадаьнна беркат.

Халкъийн доттагIал алхха социализма мехка мара иштта вIаштIехьдаккха йиш йолаш дац. Революцен сийлахь-йоккха котало из хиларах тарра, вай парте даим йоакхо ю вай мехкарча халкъашта юкъера доттагIал. бIаьга са санна ларалара, из дIахо дегIаккхувлара. «Парти берригачоммунисташ, моллагIча къамах уж бале а, — аьнна, белгалдаьккхад КПСС XXIII-ча съезда решенеш тIа, — декхарийла ба дIахо а кIаьдца луш къахьега Советски Союза халкъий вошали доттагIали массе а оагIорахьара чIоагIдара, цар экономически, культурни, духовни бувзамаш кхы а айхагIа хилийтара».

КПСС XXIII-ча съезда решенешца хьалхле а лелаеш, партийни, комсомольски, профсоюзни организацеш декхарийла я халкъийн доттагIал чIоагIдара, дегIаккхувлара даим терко е, из болх кхетамца лелабе.

Новкъа дале а белгалдаккха деза республика цхьайолча моттигашка цу балха юкъе кхоачамбоацараш долга. Ховш ма дий буржуазни пропаганда чIоагIа къахьегалга СССР халкъийн доттагIала Iоттараш е гIерташ. Цудухьа цхьаккха тайпара йиш яц халкъийн доттагIал чIоагIдара хьакъехьа ледарло вIалла а илийта. ЩIенхаштта къовсам лоаттабе беза национализмаи шовинизмаи гIулакхашца.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, декхарийла я политико - массови болх беча хана къаьстта теркам тIабахийта къахьегамхошта интернациональни патриотически кхетам балара, революциони традицеш царна шерра дIайовзийтара. Полаш йолча ерригача формаех пайда эца беза из болх беча хана. ДукхагIа е еза цу хьакъехьа докладаш, лекцеш, беседаш, каст-каста вIашагIъехка еза доттагIален сайренаш, вахара юкъекхахьа еза халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдеш йола керда традицеш. Къаьстта терко е еза къона тIехьехе коммунистически кхетамца хьалкхеяра. Кагирхой вахара шерра юкъеяхьа еза физически культура.

Iалаьмате доккхий декхараш хьалхашка латт цу хьакъехьа республика культпросветучрежденешта. Цига дукхагIа вIашагIъехка еза доттагIален сайренаш. Художественни самодеятельноста репертуара юкъе хила еза халкъийн доттагIалах йола номераш.

Коммунистически къахьегама тIехьара ях боккха лоархIам болаш я халкъийн доттагIал чIоагIдара. Цудухьа цунна шерагIа юкъеоза беза хIара предприятера, боахамера къахьегамхой.

Ала деза цхьаболча боахама кулгалхоша производственни планаш кхоачашъелга вIаштIехьдаккхарал совгIа наха юкъе беча балха вIалла терко ца елга. Из гIулакх вIалла ла мегаргдац. ХIара кулгалхо ший коллективана коммунистически кхетам луш хила веза.

Цхьайолча парткомашка вIашагIъехкай къахьегамхошта интернациональни кхетам балара йола советаш. Из дика гIулакх да. Массанахьа а пайда эца беза цунах.

Лекторашa, пропагандисташа, беригача идеологически болхлоша къаьгга тIагойта деза вай мехка коммунизм хьалъеча мел боккха лоархIам болаш да халкъийн доттагIал.

Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой шерра социалистически ях а йоаржаяь, чуйинна къахьегаш ба КПСС XXIII-ча съезда решенеш, пятилетка хьалхарча шера шоаш тIайийца декхараш сийленца кхоачашдара. Халкъийн доттагIало гIо дергда уж диза кхоачашде.

КПСС XXIII-ча съезда решенеша белгалдаьккхача тайпара, «Вай Даьхе —, сийлахь - йоккха Советски Союз — латташ я мехка дерригача халкъийн вошалах, доттагIленах, цар цхьана гIулакхаш леладарах»...

Из дага а кхоабаш, денна терко е еза халкъийн доттагIал цахаддаш чIоагIдара, дегIадоаладара, дIахо кхы а вай халкъаш кхотадара, гаргаозара.

ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Ханал ах бутт хьалха кхоачашъяьй еррига продукции арахецара ийс бетта задани Грозненски нефтемаслозавода коллективо. Пхийтта дийнахьа октябрь бетта четах къахьегаргда завода болхлоша.

Октябра сийна яхье яьнначa коллективашта юкъе хьалха латт бархIлагIча сентябре шоай задани кхоачашъяь яьнна нов. Горьковой керте латтача установка коллектив. Иштта задани тIехкхоачашъю нн. Чибисова, Летковскаяс, Варнавске кулгалдеча установкай коллективаша.

В. ГОРБАЧЕВА,
инженер - экономист.

СИЛОС IАЛАШЪЮ

Грозненски района Ермоловски совхоза цхьоалагIча отделене механизатораша лакхача темпашца Iалашъю силос. Совхоза кхашка болх беш йолча йиъ агрегато хIара денна 400 тонн силоса лаьрхIа хьажкIаш хьокх. Силос хьокхача хьинаре къахьегаш ба хIара денна шишша сменни норма кхоачашъю комбайнераш Б. Дадаев, А. Межидов, М. Батаев, У. Баркенхоев, Б. Хамхоев. Хьинаре къахьегача комбайнерел тIехьа ца бусаш къахьег силос траншеяшка дIаккхухьаш болча шофераша а.

Силос хьаккхар а из траншеяшка хIатIаккхахьар а йоасаяр а шоайла дувзаденна да. Цу балха моллагIа пхьа оагIув тIехьаюсаш хилча кхыдола балхаш а совц. Из бахьан долаш теркалде деза укх отделене машинаш тIара силос Iойоассаеча болхлоша хьега къа. Машинаш дукха латтац Iойоассаярга хьежаш. Цига низ ца кхобеш къахьегаш ба грузчикаш С. Абдулаев, Т. Батукаева, Х. Мациева.

Белгалбаханза баргбац силос йоллача толаме къахьегаш бола М. Махмудов, А. Сагираев, Ш. Бисултанов. План 8 эзар тонн йолча цар хIанзале 10 эзар тонн силос Iалашъяьй. Силоса лаьрхIа хьажкIаш кхы а хьокхаш латт.

Я. ЦУЕВ.

IАНА КИЙЧО Ю

Дикача производственни толамашца накъа йоза Октябрьски цIейна «Малгобекнефть» НПУ мастер Бычков керте латтача бригада коллектив. Управлени планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш хиларга хьежжа дикка лакхъеннай мехкдаьтта даккхара план. ХIаьта а шоай планаш нонагIо тIехкхоачашъю мехкдаьтта доахараша. Газ юкъе а йоацаш дола мехкдаьтта даккхара бархI бетта план кхоачашъяьй цар 100,9 процент. деза мехкдаьтта даккхара—121,8 процент. 6,3 процент лахьаьд бригаде цхьа тонн мехкдаьтта даккхарга дIадодар, хIаьта къахьегама обсарле лакхъеннай 2,7 процент.

ЧIоагIа терко ю бригаде. болх беш йолча скважинашта геолого-техническии мероприятеш яра. Цар торо хулийт скважинашкара доаккха мехкдаьтта дикка алсамдаккха. Иштта бригаде яьча йиъ геолого-технически мероприяте кхо тонн мехкдаьтта дукхагIа доаккхийт скважинаш чура.

ХIана коллектив сихъенна кийчлуш я Iан замалахьа болх бара. Капитальни ремонт яьй насосни станцена, ремонт еш а йоахеш а я гIувнаши пожарни стоякаши. Дицдац мехкдаьттахоша бытови гIулакхаш а. Хийцца лел болх керда душевой хьалъеча. Шоай участкаш лерттIа лелаярал совгIа производстве хьалха латтача операторaша Балаев Хьусейна, Медведев Ивана, Калашников Анатоле хьинаре дакъа лоац Iанна кийчо еча. душевой хьалъеча.

А. ГАДАБОРШЕВ,
тха собкор.

ЛОАЦЦАЧА ХАНА

Сунженски района «Ассинский» совхоза баьца даараш лелаеча бригада лакхара хьувкъам кхебаьб укх шера. Районе хIана сихбенна соми баьца дaараши чуэцаш ба.

Дика вIаштIехьбаьккхаб къахьегам. Баьца дaараш чуэцаш боахкача болхлошта юкъе шерра йоаржаьй социалистически ях, цу яхье хьалхле лелаю Н. И. Карпенкое кулгалдеча звенос. Сменни нормах хIара болхло декхарийла ва 450—500 килограмм баьца даараш чуэца, хIаьта укхаза дикагIа болх беча Мусаева ИзиIатас, Ильхаева Фридас, кхьчар а чуэц 6—7 бIаь килограмм.

Кхай тIа гуллаь баьца дaараш цу сахьате консервни заводе дIадохьийт. Баьца дaараш кхай тIара дIаувзача хьокхаме къахьег шофера Полыманов Ваське, хIара денна 17 тоннал совгIа баьца дaараш дIаоз цо заводе. Уж толамаш даха вIаштIехьдоал цун, кхай тIа баьца дaараш машина тIадоттача хана болхлоша дукха ха ца йоаяр бахьан долаш. Бригада декхарийла я планах паччахьалкхенна 1700 тонн помидораш дIаяла, хIаьта хIанале дIаенна 1150 тонн.

Дика хьахинна сом чуэцаш латт хIанз соми бешамашкара а. Барттайна а хьокхаме а къахьег совхоза соми бешамаш лелаеча бригада а. Нов. Адуева кулгалдеча бригада дика доал ду соми бешамашта. Хьачий, Iажий лакхара хьувкъам кхебар бахьан долаш хIанале паччахьалкхенна сомаш дIабалара план тIехкхоачашъяьй. Хьачаш 6 бIаь тонн, Iажаш 180 тонн чуйицаб. Сомаш чуэцара балхаш хIанз а тIехь деш да. Iажаш чуэцара ден норма 250 килограмм я, хIаьта дикагIа болча болхлоша 650 килограмм сом чуэц сменах.

И. ГУЗЕЕВ.

КОМСАШ ХЬАЭЦ ЗАВОДО

Хоза ди латтар. Кхашкара хьаяьха комсаш тIайола автомашинаш Iуйрийна денз хьатIаахa йолаелар Червленски чхьагIара заводе.

Пятилетка хьалхарча шера планах 7500 тонн комсех чхьагIар даккха дезаш я завод, хIаьта завода коллективо ший торонашка а хьежа 10 эзар тонн комсаш чакхъяха лаьрхIад. Цу гIулакха эша пезаш, емкосташ, кхыдола хьалаш а долаш да заводе.

Комсаш чуэцара болх хIанз шерра дIаболабаьбац Шелковской района боахамашка. Хьалха кхоача «Мускат» яхача сортах йола комсаш я хIанз боахамашка хержаш чуэцаш яраш.

Эггара хьалха нислагIчох ах сахьат даьннача хана завода коа «Червленский» колхоза кхашкара комсаш хьаера шофера В. Дудова. Сихха эза йоаккх тараза тIа этта автомашина Турлов Мухьмада. ДIахо лаборанткас Шидаева Мадинас цу автомашина тIара анализа хьаэц комсаш. Цу шиннахьа гоа ца еш дIайохийт автомашина.

Кхашкара комсаш кузова чу басар хьеккхача самосвалашца е кузов чу оттадаьча педашка ехка хьаккхухь заводе.

Нов. Дудова автомашина чу комсех биза ялх пед латт. Бункера дIатIайода цун автомашина. Бункера юхе автомашина тIара пед автоматически установкай мIарашца шинна сагIорахьара хьал а лаьце бункерча Iочубоассабу. Иштта пхе-ялх минутах ялх пед боассабаь боалл. ШоллагIа бункера хьатIаенар самосвал яр, из духхьала дIатIа а яха кузовчара комсаш Iочу а йоассаяь дIаяхар.

Бункер чура транспортерашка гIолла прессашка дIакхоач комсаш. Цехе верхI пресс латт. Хьалха хIара пресса тIа цхьацца саг вар болх беш, хIаьта хIана - духхьала цхьа Мусаев Исраил кхоаву укхаза верхI пресса тIахьажа. Из цун вIаштIехьдоал болх автоматически лелабендаь.

ХIа аьнна бункер чу комсаш Iочуххоаччашехьа оазанеи сердалонеи сигнализаце хоам бу бедал прессашка хьаккхаьча хиларах. Комсаш транспортера хьаккхачийтарга хьажжа ший белх нийсбу Исраила.

Боахамашкара хьаккхухьача комсий лоаттам миштаб ха хьажа дахар тхо лабораторе. Укхаза болх беш ши лаборантка я. Цар яьча анализо хьагойт Червленный яхача колхоза кхашка кхель комсаш дикка лакха мерзал йолаш йолгз. Планах вурийтта процент хила мара ца езача из ткъеста процентага дIакхоач. Бакъда, эггара лакхагIа йола мерзал «Бурунный» яхача кердача совхозера хьаккхухьача комсий я. Из дIакхоач 23 процентага.

1-ча сентябре денз Червленный яхача колхозера чхьагIара заводе хьатIаэзай комсий 40 тонн, хIаьта завод болх бе йолаеннача хана денз еррига Шелковскойи Наурскийи районий боахамашкара укхаза 250 тонн гаргга комсаш хьаккхаьчай.

Кхы а дукхагIа комсаш чакхъяха аьттув баргбар завода, нагахьа санна прессаш лерттIа болх беш хиннаяларе. Хьалхарча деношка дукха болх бе бийзар царна отрегулировка еш.

ХIанз лерттIа вIаштIехьъяьккха хийцца болх беш я еррига цех. Цудухьа 9-ча сентябре 75 автомашина тIа заводе хьаэза 150 тонн комсаш дIачу а ийца чакхъяха аьттув баьлар завода коллектива.

Болх дийнахьи буси бергболаш вIаштIехьбаьккхаб Червленски чхьагIара заводе.

С. МАЙСИГОВ,
тха собкор.

ХIАНАД ИШТА?

Шаьларча шекара завода коллективо укх шера бе беза болх дукха ба. Дийнахь а бус а цахаддаш тIаозаш латта дика хьийкъа шекара свекла хьачуэца а чакхъяккха а еза цун. Цхьабакъда шекара свекла хьаэцача пунктера болх во вIаштIехьбаьккхаб. Геттара дукха гоаю цига свекла яхьаш яьхка машинаш. Кхашкара хьаена свекла озаш диъ тараз латт свекла хьаэцача пункте, свеклана анализ еш 5 лаборантка я. Цхьабакъда сихха йоасса а йийя дIаяхийтац укхаза машинаш. Масала, тхо цига долаш хьатIаена 22 машина яр йоассаяьза аргIах латташ (лохера сурт). Геттара дукха ха йоайир ткъаь шоллагIа лаьттача машино. Ши сахьат совгIа ха яьккхар цо шекара свекла тIера Iойоассаяь ца йоалаш. Цхьабакъда, цу гIулакха вIалла шек болаш бац завода кулгалхой. Цар корта лазац паччахьалкхен машинаша еза ха йоаярах. Из иштта долга хьахьокх укх масало.

Элаш ю верхI ПТЗ-5 яха буртоукладчик я завода. Царех цаI Наьсарен районе йиллача шекара свекла дIаийеча пунктана еннай заводо, хIаьта ялх заводе латт. Цу ялхнех шиъ е кхоъ буртоукладчик мара хилац пункте болх беш, хIаьта вожаш резерве дIаоттаяьй дирекце. Из бахьан долаш йоаю машинаша дукха ха. Нагахьа санна дирекце резерве дIаоттаяь буртоукладчикаш (лакхера сурт) цхьан эла шишша хургйолаш балха юкъеозаре шоаза — кхоаза лаьллургъяр свекла хьаийеча пунктера балха темпаш. Завода кулгалхой цу гIулакха раьза бац. Шоай техника кхояр дезагIа лоархI цар мухь Iо ца боаккхаш латтача машинаша дехьа йоаеча ханал а цу гIулакхо паччахьалкхенна деча зенал а.

М. АЛЬДИЕВ,
тха собкор.

Л. И. БРЕЖНЕВ Ю. ЦЕДЕНБАЛАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

13 сентябре КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева ше волча тIаийцар Монгольски халкъа-революционни парте ЦК Хьалхара секретарь, МНР Министрий Совета Председатель Ю. Цеденбал.

Новкъосташа Ю. Цеденбалеи Л. И. Брежневеи дийцар КПСС-и МНРП-и юкъера, Советски Союзаи Монгольски Халкъа Республиканеи юкъера вежарий бувзамаш цхьана гIулакхаш леладари дIахо а чIоагIдара дешаш, хIаьта шинна а оагIон хьашт долаш долча хIанзарча ханарча дунен халкъашта юкъерча хьала хьакъехьа шоаш лерхIараш вIаший дIаса а дийцар.

Беседана юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК секретара Ю. В. Андропова.

ВIашагIкхетар чакхдаьлар деггахьарча новкъостий хьала.

МОСКВА. СОВЕТСКИ ХАЛКЪА РЕВОЛЮЦИОННИ, ТIЕМАЙ, КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН МОТТИГАШКА ГIОЛЛАРЧА КОМСОМОЛЬЦИЙ КАГИРХОЙ ТУРИСТСКИ ПОХОДЕ КОТБАЬННАРИЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СЛЕТ.

ЦIЕЧА МАЙДА ТIАРА КАГИРХОЙ МИТИНГ - ДУВ.

СУРТ ТIА: ТIЕМАЙ А КЪАХЬЕГАМА А СИЙЛЕН БАЙРАКХАШТА ЮХХЕ.

В. Чередницева сурт.
ТАСС фотохроника.

НОАХАЛИЙ БАРТ-ЦХЬОАГIОНГА ХЬАЖАР

ЦIЕЧА МАЙДА ТIА ХИННА КАГИРХОЙ МИТИНГ-ДУВ

Романтикаш, къахьегам дукхабезараш, хIамаш лехаш бараш — халкъа къона къонгаши мехкарийи, уж ер денош — ноахалий барт - цхьоагIон цIей, дийна а цхьанна замалахьа хадаргбоацаш а болча даьй, берий, берий берий бувзамга хьажар тIаккхачарга хьежаш, кийчлуш хиннаб.

Халкъа турпалала наькъашка къонахчалеи чIоагIбалареи школа чакхъяьккхай, боккъалара «космически километраш» бола никъ баь чакхбаьккхаб цар, хIаьта тахан царна, итт миллион болча къонача ларйоахарий эскаро бахкийтараштa сийлахьа, дог тохадолийташ йола столица ЦIеча майда тIа бахкара бокъо а еннай. Цар безам ба укхаза. Даьхен дега тIа, партенеи халкъаи шоаш тешаме хургхилара дув баа.

Столица Централъни аэродрома арен тIа йиллача чаьтарий городоке, кIоага чу лотаяьча цIера уллув кIирандийнахьа сецца. ЦIеча майда тIа баха шоай мугIараш нийсдеш бар кхо эзар бола къонабараш.

Белорусски вокзала хьалхашкарча майда цу йийкхача малх хьежача Iурра юха а хьадага ухийт хинна дIадахараш. Магистрала шинна а оагIора — танкашта духьалара «зIийш», гIомарах диза галеш, хIаьта цIеной пенаш тIа — Даьхе, столица фашистски полчищех лорае тIахьеха лозунгаш. ТоIаяь автомат бе аелла, волдача латт часовой...

Саьккхъяьннача кагийча наьхен мехкарийи юхьмарашка, теркаш лелача цIеча байракхашкеи транспаранташкеи хьежаш чIоагIагIа дега чу дувш «ноахалий бувзам» яха дешаш, дикагIа къоасталуш бIаргагу даьйи берийи наькъаш вIашагIдетталулга.

...Гвардейски цIеча байракха Суворова орден лелаеча Тамански дивизе тов бесса цIе байракх кура бе а елла болх 71-ча юкъерча школера киевски кIаьнкаши йиIигаши. Хозахета дац из байракх цар бе йоаллаш хилар. Укх дIададахача аьхкий «ЦхьоалагIча гвардейски цIеча байракха отрядацара» дешархой Тамански дивизе тIема наькъагIа Белоруссе, Прибалтика, Къилбаседа Кавказа, Крыма... доккхийча а кагийча а наькъашка лийина чакх а баьнна баьхкаб. Малажб ца хов турпалаш хьа а лийхаб марш-бросокаш а яьй, форда десант а йоссаяьй. Цу дицлургдоацача деношка вежарий кагаш тIа пхи памятник дегIад.

...Малх, байракхаш, иллеш, революционни а тIемай а шерий иллеш. Уж иллеш а доахаш, Горьке улицагIа гIолла баьнна болх сигала бесса сийна курткаши хачеши ювха къона Белоруссе бахкийтараш. Укх дIадахача аьхкий эзараш километраш никъ баьб цар тIемаш хиннача моттигашка гIолла, хIаьта «екъа» цифраш ераш а я: хьайийлай тIемай сийлен 4071 музейи 2046 уголоки, бIаьш кашмаш тоадаьд, итташ памятникаш дегIад.

Сийнача кухташта юкъе гуш я цIезигаш хьерча яьнна элтарий кийнаши тIоарска курткаши. Уж ба къоначарца уллув а баьнна болха сийлен цIи хеза Белоруссе партизански соединеней можамаш кIайенна кулгалхой Григорий Кузьмич Павлов, Советски Союза Турпал Роман Наумович Мачульский, Савелий Герасимович Сидоренко - Солдатенко. Ноахалий бувзам... ХIаа, уж дешаш кердача тайпара а чIоагIагIа а кхетадулу укхаза, столица керттерча улица тIа.

— Москве, слете денал оаха владимирски пролетариата эггара хьалхара маевкаш хиннача моттигера сийрда - сийлахьа лаьтта, — дувц тхога пиджака кашмата тIа якорь а йоаллаш волча зIамигача саго. Из— Валерий Морозов, Владимирера комсомольски вожак ва. Цунна уллув болх назамо якорьгаш а йоахкаш бола цун мехкахой — кхойтта зIамига саг. «Чайка», «Дельфин», «Альбатрос» яхача клубе гаьнарча походашта шоаш кийчбеш ба уж деналера кагий нах. «Деналера» —из хоза дош кхоссара аьнна дац. Хьажалащ хIаьта: хила бахараш кIалхарбахарах йола медаль еннай дукха ха йоацаш Кулаков Юрена. Из къона Владимирски тракторни завода болхло бовш латтараш кIалхарбаха хьакхашта бархIазза чутоссавеннав, хIаьта кот а вийннав.

...Форда форма товш ба Красноярски края къона ларйоахараш! Ший оамале а бирса а долча Мана яхача доккхача хи тIа гIолла плоташ тIеи резина лодкаш тIеи а багIаш нийс бIаь километр гаргга никъ баьб цу кагирхоша. СибарегIарча кIаьнкашеи йиIигашеи даь наькъаш Степной Баджейе даьлад. Из цIи йолаш хиннай Кравченкойи Щетинкинеи легендарни отрядаша Колчакаца тIемаш даь партизански республика. ТIемаш хиннача моттигашка гIолла, шоай даь-даьша кхихьача наькъашка гIолла лийнна чакхбаьннаб дешархой Светлана Скобелева, Ольга Беднякова, Витя Горошко, цар доттагIий.

Красноярций колоннана юкъе белггала ва тоаденнача дегIара, керра корта бола зIамига саг. Из ва 86-ча юкъерча школа иттлагIча классера дешархо Валерий Пиманов. Из кийча ва еррига шоай классо шоаш бахача мехка истори Iомадеш хиларах, хIаьта укх шера аьхкий Мате Залка — Россе доше запас тIайола поезд колчаковцашкара хьа а яьккха, Москве кхоачаяьча венгерски инарала Лукача хьакъехьара Iалаьмате йIаьхий материал гулъярах лаьца бIарччача сахьаташка дувца. Шоай операцех цIи а «Доше поезд» аьнна тиллай бераша.

Слетерча казахски делегацена керте латт вай даьй-мехка ше делача артиллере пионер инарал-майор

(Йистедоалар 2-ча оагIо тIа.).

БІаьш агрегаташ йоахк Тамбовски областа кхашкара шекара свекла чуэцаш. Мерза овлаш кхашкара дІаккхуь графикага хьежжа, поточно-перевалочни методагІа. 126 эзар гектар йолча майда тІара свекла чуэца езаш ба свекла лелаераш. Сурта тІа: Ржаксински свекла дІаийю пункт. ХІара денна 30 эзар центнер шекара свекла ух укхаза Ржаксински района колхозашкара.

Н. АНИМОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Дика кийчъе отчетно-хоржамий собранеш

Шелковской района юкхьанцарча парторганизацешка кастта йолалу отчетно - хоржамий собранеш. Из партийни организацей вахаре боккха лоархІам болаш гІулакх да. Отчеташи хоржамаши лакхарча идейни боараме чаккдахар а организационно - партийни партийно - политически болх кхы а лакхбара дукха данза дарглац ший ханнахьей дикен царна кийчо елга.

Партийни организаце деррига гІулакхаш, цун организаторски политически болх бувцаргба отчетно-хоржамий собранешка. КПСС XXIII-ча съезда, КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) майски (1966 ш.) Пленумий решенеш чакхъяхара, производствени планаши социалистически декхараши кхоачашдара коммунисташа къовсам мишта лоаттабу, къахьегамхой творчески хьинар дегІа мишта ух яхаш хургда собранешка деш дола къамаьл.

Колхозийи совхозийи парторганизацешта керттердар юртбоахама продукташ дукхагІа яхара къовсам лоаттабелга да. Партийни организацеша аш йола влияни бахьан долаш гІулакхаш тоаденна колхозаши предприятеши дукха я вай. Из да шоаща тІадилла декхар вай коммунисташа дика кхоачашдеш хилар. Из хьаьонх «Путь к коммунизму» яхача колхоза партийни организаце гІулакхаша. Цо гІулакхаш тІа нийса дІаоттабаьб коммунисташ, социалистически декхараш кхоачашдара колхозхой оарцагІбаха хайнал цунна, ханал хьалха кхоачашт'ьяй массе тайпа юртбоахама продукташ яхареи паччахьалкхенга йохкареи ах шера план. Укх шера 8 бетта паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара план кхоачашъяьй: шурийна — 90 процент, ... — 94, фуанта — 98, тхана — 117 процент.

Болх во баьбац Менжинеке цІерахча, Кирова цІерахча колхозий, мехлесхоза, пищекомбината, автобоахама партийни организацеша. Цхьабакъда, вай я организационно-партийни партийно - политически болх эсала лелабеш йола партийни организацеш а. Царех я Шелковской «Сельхозтехника» объединене, «Бурунный» совхоза, райбыткомбината, хин управлене, СМУ-3 партийни организацеш. Цига дукхха коммунисташ хІанз а къахьегамхошта хьалха латтац, лерттІа вІаштІехьбаьккхабац хьехама болх. Уж а кхы а кхоачамбоацараш хьагучадоахаш хила еза партбюро отчетни докладаш, коммунисташа деш дола къамаьлаш.

ЛоархІаме да, отчетно - хоржамий партийни собранешка коммунисташкара доагІар дикза хьадехаргдолча тайпара гІулакх вІаштІехьдаккхар, шерра критикеи самокритикеи йоаржаяр. парторганизацей, цар хоржача органий болх дІахо тоабара йоакхояр.

Партийни собранешка деш дола къамаьлаш, цар маІани дестами, цар чІоагІал дукхахча хьале отчетни доклад вІаштІехьъяьккха хиларга хьежжа хургья. Нагахьа санна отчетни доклад баь болх хестабеш, кхоачамбоацараш хьеха ца деш, цхьаннех а оалаш хІама доацаш оттаяь хуле, тІаккха цунах партийни организаце болх бувцар хургдац: долла хІама даьсса хабараш а дийца дисa тарлу. Дика отчет — из, яьча партийни собранейи партбюро заседанейи дукхалах йола справка а йоацаш, партийни организаце балха кІоарггеи массе оагІорахьареи анализ яр, партийни болх, цун формаши методаши овлангара денз тоаяр да. Цу тайпара отчет ювцача мара дика дакъа лоацаргдац коммунисташа, шоай дагардараш дувцаргдац цар.

Партийни собранешка социалистически декхараш кхоачаш ца дара бахьанаш кІоаргга техка ца Іеш, организационно - партийни партийно-политически балха тІара кхоачамбоацараш хьагучадаха а деза. Собране критика е еза производствени общественно - политически вахареи хьалха ца латтача, шоай политически кхетам кІезига лакхбеча, къахьегамхошта юкъе кхетама болх ца лелабеча коммунисташта.

Уйла дукхагІа тІаяхийта еза комсомольски, профсоюзни, кхыча общественни организацей болх тоабара. Укх тІеххьарча хана кулгалду кадраш хьахаржара хьалхара партгорганизацей бехктокхам лакхбеннаб. Критически хьажа деза кадраш хьахаржарей дІанийсъярей ленински принципаш мел нийса кхоачашъю.

Партийни собранешка цІен - хаштта къамаьл хила деза партийни мугІарий цІеналах, парте хьачуэцара гІулакхага лаьрхІа хьажарах лаьца. Шенхаштта уйла е еза керда партийни органаш КПСС Уставо яххача тайпара вІашагІйохкара. Парткомий, бюрой состава юкъе, парторганизацей секретаралла харжа беза КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара парторганизацей болх гІаберзабе ховргдола коммунисташ. Дагакхаба деза отчетни докладн цунах лаьца яь решении коллективни уйлан сом болга. Отчетно - хоржамий собранеш кийчъеча юкъе коммунисташа шерра дакъа лацаро йиш хулийтаргья партгорганизаце гІулакхашта кІоаргга анализ е, кхоачамбоацараш хьагучадаха, уж дІадоахаргдола наькъаш белгалле.

Партийни кулгалдара стили методаши дІахо эргайоахаш тоаяра, ерригача партийни организацей болх тоабара коммунистий уйла тІаерзаеш хила еза отчетно - хоржамий партийни собранеш.

Н. ПЛОТНИКОВ,
КПСС Шелковской района оргготдела заведующи.

МалгІабика промыслашка

Укх пятилетках мехкдаьттеи гази дукхагІа яккхара даькъе доккхий декхараш латт МалгІабика мехкдаьттахошта хьалхашка. Уж цар кхоачандергхиларах тешам луш ца цар дІаяхача семилеткках дакъа толамаш. Техка гуча а даьа, пайда эцаш а мехкдаьтта доаллаш керда ... Мехка боккха пайда луш бала предприяте а хиняв дІаттай «Малгобекнефть» НПУ. Партеи правительствен лакхха мах баьб МалгІабика мехкдаьттахой къахьегама. Цар дикагІа волча 18 сага совгІаташ деннад — СССР орденаши мелалаши. ХІаьта Ленина орден лелаеча коммунистически къахьегама цхьоалагІча мехкдаьтта промысла заведующена Социалистически Къахьегама Турпал яха цІи еннай. Ленина орден еннай къаьнача мехкдаьттахочоа, «Малгобекнефть» НПУ кепттерча геолога Г. Х. Галямовна, КГРБ № 1 къонача буровой мастера СССР Лакхехьарча Совета депутата М. А. Халаневна. Къахьегама Шеча Байракха орден еннай бурув деттача мастерашта нов. Сагайдакан (КГРБ № 1) нов. Богаевскенен (КГРБ № 1).

Кердача пятилетка хьалхара шу а дика дІадоладир МалгІабика мехкдаьттахоша. Хьалхарча денношка а денз шоай хьинар ца кходеш болх бу мехкдаьтта доахараша, бурув деттараша. гІонна йолча цехий болхлоша пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяр дукхьа. Цар хьийга къа вехьа довизар. ХІанз кхоалагІа хьалхара моттиг йоакх «Малгобекнефть» НПУ Ерригсоюзни социалистически яхье.

Укх шера бархІ бетта планал совгІа 25 эзар тонн мехкдаьттеи 11 миллион кубометр гази еннай города промысловикаша (план 100,9 процент кхоачашъяьй). Юкъера лаьрхІача доаккха мехкдаьтта, соахка цу хана доаккхаш хинначунца нийслича, 21,5 процент дукхагІа хиннад. Къахьегама овсарле 3,1 процент лакхъяьй мехкдаьтта доаккхара. хІаьта соахка цу хана хинначунца нийслича — 17,7 процент. Тонна мехкдаьтта ... дІабоа мах лохбарах 170 эзар сом совгІа ахча кхоадаьд.

ТІехдика толамаш даьхад Социалистически Къахьегама Турпал М. Я. Паук керте латтача № 1 йолча мехкдаьтта промысла коллективо. Мехкдаьтта даккхара бархІ бетта план 100,7 процент кхоачашъяьй укхаза, планал совгІа даьккхад эзараш тонн мехкдаьтта.

ТІагІертта къахьегарах толам баьккхар кхоалагІча мехкдаьтта промысла мехкдаьттахоша а (промысла заведующи нов. А. Х. Албогачиев) мехкдаьтта даккхара план тІеххкхоачаш а я, планал совгІа дукха тонн мехкдаьтта делар коллективо.

Темпаш лох ца еш болх беш я бурув деттача шаккъе контора коллективаш. Бурув тохара план 106,3 процент кхоачашъяьй бурув деттача директор нов. Корнаев А. Ш. волча шоллагІча конторо. Къахьегама овсарле 6,8 процент тІеххкхоачашъяьй. Планал совгІа бурув техад 900 метр. Метр бурув тохарга дІабода мах лохбарах кходаь ахча 216 эзар сом хилар.

Хьоккхамаш дика да бурув деттача цхьоалагІча контора а. БархІ бетта бурув тохара план 107,5 процент кхоачашъяьй укхаза. Планал совгІа бурув техад 10000 метр. Къахьегама овсарле лакхъяьй 11,3 процент.

Социалистически яхье толамаш дикагІа доах мастерий нн. Сальникова, Хантемирова, Атаршикова, Бахчевникова, Цолава, кхычар а бригадай коллективаша.

Ер шу чакхдалалехьа 14,5 процент дукхагІа мехкдаьтта даккха дезаш ба МалгІабика мехкдаьттахой. Ер шу чакхдалалехьа 43 эзар метр бурув тоха деза цар. Цхьабакъда, кІоарга скважинаш яхара бурув тохача хІанз а дукха кхоачамбоацараш да тха. КІалхара мелови тІоанаш техкача хана дена 29 скважина яьккхай, цхьабакъда царех кхаьнне мара мехкдаьтта-м деннадац.

Доккхий декхараш да МалгІабика мехкдаьттахошта хьалхашка латтараш. Экономически болх дика вІаштІехьбаьккха ца хилча, предприяте экономика кІоаргга йовзаш ца хилча уж декхараш кхоачашдулургдолаш дац. Цудухьа дукхача предприятешка болх беш я технико - экономически советаш, экономически анализа бюрош.

Боккха болх беш я уж общественни организацеш. Масала, С. А. Темираев керте латтача КГРБ № 1 йолча экономически совето лоацача хана 189 эзар сома мaьха производства резерваш гучаяьхар.

Бурув деттача конторашкеи промыслашкеи хан - ханнахьа экономически конференцеш ю балха итогаш ювцаш. Экономически дешара из форма оаха шер а ергья. чІоагІ а ергья.

Ховш маларра, «Малгобекнефть» промыслови управлене цхьайола цехаши предприятеши хьалхара ах шу дІадаьнначул тІехьагІа денз пламированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш я. Балха итогаш е хІанз а хьалха да, цхьабакъда, хьалхарча даннеша тешал ду боахама яь из реформа пайданагІа хилара.

Долла хІама де деза производства дерригача кхоачамех бизза пайда эцар, хІара предприятега рентабельность лакха йолаш болх байтар духьа.

И. СУРХОЕВ,
КПСС МалгІабика горкома секретарь.

Оаха яздаьчун ларах

Укх шера 20 августе арадаьннача «Сердало» газета тІа кепа техаяр «Каьхаташ дІа-юха язлеш» яха тха собкора критически корреспонденци. Цу тІа йоах «Сельхозтехника» Надтеречни объединени вІашагІъелла ши шу доллашехь а е производствени а е контора а цІеной доацаш хІанз а из хилар. цигара кулгалхой дукха хувалуш хилар, уж гІалла а кхоачамбоацаш хилар, из бахьан долаш цун болх во лелаш хилар, и. кх. д.

Цу корреспонденце хьаннехьа «Сельхозтехника» Нохч-ГІалгІай объединене председателa заместителa нов. В. Попова редакцега байтача хоама тІа йоах:

«Республикански объединене райобъединени кулгаллеча кадраща чІоагІьяра эша гІулакхаш деш латт, управляющелла хьожаваьв опыт йола специалист нов. Землянников «Минеральный» совхоз кердача усальбе дІаяххарца Надтеречни райобъединена дургдолаш да хІанз совхозага дола цІеноа. ХІанз гуйранІан юкъагІарча балха кийчъеш латт мастерской».

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ. 15 сентябрь, 1966 шу.

НОАХАЛИЙ БАРТ-ЦХЬОАГІОНГА ХЬАЖАР

(Йистедоалар. Доладур 1-ча оагІо тІа.)

Н. С. Касаткин. Берана теттара чІоагІа йоккхал ду цунах, хІаьта сийна бІуакаш ювхараш боаха гІа къаьстта нийсен бижам а ба. Царца улув а ваьнна, Шеча майда тІа вода 28 гвардейцах - панфиловцах дийна виса Советски Союза Турпал И. Д. Шадрин.

Водаш 104 казахстанец ва. Къоначча ларйоахарашта хов вахар хьанна тара де деза! Цар даь чакхдаькха наькъаш — Чапаевски Панфиловски дивизей ларегІа яь походаш. Дешархошна цхьана легендарни дивизей маршрутегІа ихаб студенташ, хьехархой, комсомольски болхлой. ХІаьта тахан дувца шортта долаш ба Тостамбеков Хьамид, Носов Михаил, Демин Виктор, Томамбаева Батима...

...Йодаш я узбекски делегаци — цаІаш къаман гІирс бувхаш ба, вожаш — ларйоахарий форма ювхаш. Кура кортош а айдаь болх Халилова Лида, Марунов Гера, Сабиров Вахид. Самаркандски яхлагІча школерча цу бераша хьагучаьккхай ца йовзаш хиннача Сийлахь - боккхача Даймехка тІема историе оагІонех йола цаІ: цар хьалехаб самаркандцаш — Брестски крепость лораеча дакъа лаьца Б. И. Кругловн Е. Я. Лисси. Соахка уж бераш Бресте слете даха хиннад, хІаьта хІанз. сийрда - сийлахьара реликви санна, лораеш а лелаю цар цигара шоаш ена йоккхача топа пхон гильза. Цар гулъяь материалаши баь болхи бахьан долаш цар «Искатель» яхача клуба Советски Союза Маршала И. С. Конева кулг а яздаь йола диплом еннай.

ХІаьта самаркандций лоалахоша— Ферганcки областерча бераша — хьалехай 1921 шера декабрь бетта Шахимардан яхача кишлаке (хІанзарча Хамзаабеде) кхаь дийнахьи кхаь буси басмачашта дукхьал а лаьтта, котбала йиш йоацча тІем тІа веннача ворхІлагІча ше къаьстта йолча Туркестански дошлой дивизецарча 24 тІемахочун цІераш. Цу турпалашта памятник дегІад... Шеча майдагахьа болх Ферганера бахкийтараш Шарыпова Халыча, Ахунов Халил, Морозова Таня, Джураева Света...

...Москван заводскойи фабричнии проходнешка, тІем тІа байнача столица лораьрий сийна уттаьча мемориальни обелискашта хьалхашка, халкъа ополчени вІашагІйийхача моттигашка цу Іурра гуллора къона москвичаш а. Цар отрядаш а слета доакъашхой отрядех дІа а ийна, цар-ца цхьана йолаелар...

Юххера а Шеча майда тІа йоалл колоннаш. Юха а тохалу къона деташ. Ай, укхаза хІанз духхьашха баьхка ма бий слета доакъашхоех дуккхабараш. Ткъаь пхиъ шу хьалха укх майда тІара тІем тІа бахкаьча ма баьхабарий салтий—столица лораьраш. Царна юкъе хьа да а хийна хила мег? Укхаза цо дув бийбар, укх тийса тІо техача майда тІа захватчика ког ловзарг ма бац, аьнна. Хьа дас ше биа дув къаьра бинзар, хІаьта цулухьа вахар а долаш да, кхашка ялаташ а кхачаш да, поездаш а делаш я, хьо а маьлхага велаш, йоккхагІча ноахалий новкъа водаш ва. Цу наькъаша тахан хьо а, салтечун воІ, хьо а, салтечун йоІ, Шеча майдане кхоачаьй...

Айххача, кхотаеннача строягІа дІаэтта Шеча майда тІа латт 60-ча шерашкара гварди. Делегацей байракхаш, слета эмблемаш я кагийча наьхеи мехкарийи бе йоахкаш. ХІаьта ІалаьматІе йоккхача щита тІа латтача уж санна йолча эмблемо Исторически музея цІеноаш а хоздаьд. Цунна уллув я комсомольски значок. «Ерригсоюзни сийлен наькъашка гІоллара поход дІахо а йолаш я», «Даьша даь даланзадар вай даь доаккхаргда», «СССР кагирхой — Вьетнамаца!» — яздаьд транспаранташ тІа.

11 сахьати 20 минути. Мавзолея трибуна тІа баьд новкъостий Л. И. Брежнев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Гришин, П. М. Демичев, Ю. В. Андропов, Ф. Д. Кулаков. Царца цхьана ба СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Паччахьалкхен Совета Председатель В. Ульбрихти МНРП ЦК Хьалхара секретарь, МНР Министрий Совета Председатель Ю. Цеденбали.

Трибуна тІа ба иштта Советски Союза Маршал И. С. Конев, артиллере Маршал В. И. Казаков, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член А. И. Микоян, ВЛКСМ ЦК секретараш С. П. Павлов, А. Х. Везиров, В. Т. Дувакин, Б. Н. Пастухов, Т. А. Куценко, Ю. В. Торсуев, А. Ю. Чеснавичус, ВЛКСМ ЦК бюро членаш, сийлахьара слета хьаьший — космонавташ Ю. Гагарини В. Комарови, сийлен цІи хеза военачальникаш, тІемай а къахьегама а ветеранаш.

«ЛадувгІалаш массане!» — лекх фанфараш.

Торжественни митинг - дув хьаел ВЛКСМ ЦК секретара Б. Н. Пастухова.

— Тахан Шеча майда тІа гулбеннаб ерригача союзни республикаша бахкийта къона викалаш, парте гІулакха тешаме хургхиларах, йовргйоацаш йолча марксизма - ленинизма идеяшта тешаме хургхиларах дув баар дукхьа! — йоак цо. — Советски кагирхой шоай даьй новкъа, Коммунистически парте новкъа, Ленина новкъа иха а ихаб, уха а ух, ухарг а ба. Вайна васкетагІа йитай эггара сийрдагІа йола адамлен идеалаш, ноахалаша вІаштІехьъяьха хьаяь знанейи культураи мулкаш. Массе а хана вай кагирхой идеал хиннай революционни тІаккхер, къонахчал, тешам бенна хилар. Цудухьа да а да цар долла а хІама коммунисташкара-ленинцашкара Іомадеш хилар, уж граждански тІема турпалашта, эггара хьалхарча пятилеткай гІишлошъерашта, цІи йовргйоацача фашизм эшаяьрашта тара хила гІортилга. Цудухьа да а да цар, коммунизм а Іомаеш, адамленна карагІдаьнна сийлахь - доккхий хІамаш йоакхонца лорадеш лелаелга, Іилмаи культураи лакхаленаш караерзаелга. Цулухьа да а да советски кагийча нахеи мехкарашеи доллача хІамал а лакхагІа парте хьашташ, халкъа хьашташ лерхІилга, парте XXIII съезда решенеш хьинаре кхоачашъеш чакхйоахилга. Вай кагирхоша цу хьаста чура хьаІувд Даьхен сийле бахьан турпалера гІулакхаш дара эша низ а чІоагІал а!

Коммунистий парте кхебаьча советски кагирхоша кхетадечох, авантюризмаца, къамий эгоизм хьалхьеярца, доккхалаш деш цІогІарч хьекхарца цхьаккхе а юкъара хІама дац боккъала а йолча революционноста. Советски кагирхоша кхетадечох, боккъала йола революционность, из — дешдар барт-цхьоагІо йолаш делга, из — адамлен лирагІча моастагІчоа — империализмана дукхьалара къовстам боллаш бола, кхоачашде лерхІачоа тІаберзабаь, вІаший барта болаш лоаттабу къовсам ба!

Вай кагирхоша парте а халкъа а турпалера къонгаш сийрда сий деш массе а хана дагакхаба а кхаьбаб, кхоаба а кхоаб, кхоабарг а ба. Вайна дагадоагІа дог тохадолийташ хинна Коталон Ден 20-гІа шу дизар а Бресте воаш вІашагІкхетар а.

Тахан, Москвана юххе фашистски захватчикаш бохабича гІоне 25-гІа шу дуза ха тІаотташ, укхаза, Шеча майда тІа, гулденнад вай сийлахьа бола столица лораьраш дагабохар дукхьа, вай кагирхой шоай даьй гІулакх дІахо дахьа кийча болга кхы тІа а бакъдар дукхьа.

Вай кхоанарча маршруташа, вай гІулакхаша а уйлаша а Советски Іаьдала 50 шу дизарга вуг. ДІахо а сийленца хьоргья вай революце деношка, граждански тІема шерашка, пятилеткай гІишлошка вай даь-даьшеи даьшеи коталонаш йоахаш лелаяь байракхаш; уж шоашка а йолаш фашистски гІаьрахой цар бохабь а тахан кхоане хьакхоллаш а йола байракхаш.

Керда коталонаш яхара советски кагирхой дегаш урувгтадолда, геттара дІахьалхашкахьа кхувлалба, йистедоалийт ший къамаьл Б. Н. Пастухова, Октябра, вай даьй тІемеи къахьегамеи байракхаша!

Команда лу: «Сийлен байракхаш хьачуяха!»

Лоххаш «Майрра бах гІа, новкъостий!» яха марш а йолаш майдан тІа боагІа шоай цІераш легендарни а хинна дІаэтта бола байракхаш лелаераш.

«Аврора» яхача крейсера байракх... Цунна юхе латт керда дуне хьакхоллярах планетага хоам баьча йоккхийча топашта юхе лаьттараш— шоллагІча рангера капитан А. С. Неволини цхьоалагІча рангера капитан Г. Н. Бартеви.

ЦхьоалагІча конни байракх... Цунна кІал а этта тІем тІа ихав Островский Николай. Тахан из байракх лелаю Советски Союза Турпала артиллере инарал-полковника Н. М. Хлебниковеи граждански тІема турпала, комсомола III-ча съезда делегата инарал-лейтенанта Н. А. Соколова-Соколенокеи.

Комсомольск-на-Амуре цІеча байракха-комсомольски къонала символа — юхе латт эггара хьалха город хьалъеча хинна М. М. Скляренко. Цунна уллув — хьалхарча пятилеткай турпал А. Х. Бусыгин.

Цигга я Берлине штурм яьча полка сийлахьа байракх. Из яхь Даьхен байракх рейхстага тІа егІараша — М. А. Егорова, К. Я. Самсонова, М. В. Кантария. Белоруссе халкъа чІир лийхарий байракха кІал латт хІанз Советски Союза Турпал партизанка Н. В. Трояни Словакерча партизански болама Центральни штаба начальник А. Н. Асмолови.

ГІорьяьнна йола Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема турпал снайпер Павлюченко Людмилеи башха-дика летчик С. И. Колыбини — Александр Матросов юкъе а волаш тІом баьча гвардейски полка байракха юхе.

Михо теркаеш латт рязански трактористий — Дай-мехка тІом лаьттача шерашка хиннача яхье котало яьккхарий комсомольско-кагирхой бригада байракх. Байракха лалла — цІи хеза звеньевая Дарья Гармаши кхай турпал свекла лелаю Мария Демченкои.

Социалистически Къахьегама Турпалах Затеврницкий Владимирахи «Динамо» яхача завода болхлочох ВЛКСМ XV-ча съезда делегатах Лапикура Сергеяхи тийша тахан дІаеннай столицерча ши орден лелаеча комсомольски организаце байракх.

Братск эггара хьалха хьалъеш хиннача Ващенкои Кулешовайи бе — Ангара карадерзадаьрий байракх. Шийна нийсса цхьаькха йоацаш, дерригача дуненна гонахьа поход яьча хи кІал гІолла лелача атомни лодка байракха кІал этта воагІа хІанз воккхагІа вола матрос В. Розанов.

Ше лепаш йоагІа эггара къонагІбарий байракх — В. И. Ленина цІерахча Ерригсоюзни пионерски организаце байракх. Сийлахьча ха тІа латт походе котбаьнна дешархой Спирин Андрейи Жуковский Константини.

...Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза байракх. Цунца да революце къона турпалаш лерг ца хилар, Магнитка хьалъяьрий денал, Москва лораьрий сийле, вай деношкара комсомольций хьинар. Из яхь ВЛКСМ ЦК членаша ткачихас Дворецкая Людмилаци Социалистически Къахьегама Турпала совхоза звеньевоя Царьков Евгенеи.

Сатийнача майдан тІа ек Левитан Юре оаз:

Гой хьона, къонал,
ТІемал хьалха санна,
Къьган сийрдеи латта
байракхаш.
Царех хІанз а дІаьвнаац
Корчагинеи Кошевоеи кулгий
йІовхал.

Колоннаш тІа ек дог тохаденнача яІий оаз:

— Революци яккха Ленина тІехьа ихаб вай даь-дай. Вай даьша Ленина цІераца лораьй из. Вай дах Ленинца дага а дувлаш, дув буъ вай цун гІулакхаи васкеташтеи тешаме хила.

Доахаш «Ленин массаз а хьоца ва» яха илли а долаш къамий костюмаш ювхача слета делегаташа Мавзолейгахьа хьу веноки зназй тускараши...

Тата делла терк лаьттан тІа михаш, тхир уллача баьцаш тІа хьалбоалаш латт малх. Цхьабакъда, из хІама цІаккха а бІаргагургдац тІем тІара юха цІа ца бийрзараштa. Вахар шоашта дукхаденззашехьа а байнаб уж вахар дІахо дахийтар дукхьа. ХІаьта тахан, тІема бирсача шерашка санна, динамикашка ек Левитана оаз:

Даим сийле хийла вай Даьхен паргІатон из кхычарех тийша хІама доацаш хилари бахьан долаш лаьттача тІемашка байнача турпалий!

МугІарашта юкъера хьаарабоал кагий нахи мехкарийи. Цар яхь массаза а баьццара латтача ткъовронгех йийца яь гирлянда. ГІийлла хьахоз наг-нагахьа етта фата, дог дохадеш йола кхалсага оаз йоагІа. Сийлен гирлянда Іоюлл Мавзолейна юххе.

ЦІаькха а ладувгІ майдо:
Нах! Деташ мел детталуча хана—
Дагакхабалаш, мел мах бохийташ
даьккхад ираз, —
Дагакхабалаш!
Илли оашош оалача хана, —
Дагакхабалаш!
ХІанзчул тІехьагІа ихы цІаккха а
илли аргдоацараш,—
Дагакхабалаш!
Шоай берашта бувцалаш уж, —
Царга дагакхабийтар дукхьа, —
Шоай берий берашка бувцалаш
уж, —
Цар а дагакхоабаргболаш!

ХьатІаотт цІейна эггара езагІа йола минуташ. ЛадувгІалаш! ЛадувгІалаш! Къамаьл ду Шеча майдан тІара! Массанена а дІахозалда, доттагІашта а моастагІашта а дІахозалда! ЛадувгІа Лаьтта, Советий мехка кагирхоша буача дувнага!

— Укхаза, Шеча майдан тІа Кремла сийлахь-дезача пенашта юххе, оаха, Зимнеца штурм яьрий къонгий къонгаша, рейхстаг караерзаяьрий бераша, тхоай ноахалий цІерах тхоай дегашца дув буъ Ленина гІулакха, парте гІулакха, Октябра гІулакха тешаме хила! — йоах ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара С. П. Павлова Мавзолея трибуна тІара.

Парте тхена еннай даим йоага цІи — ленинизм. Ленина партеца лоала гІабаш тийлад вай халкъо, Ленина партеца хьалдаьд цо керда дуне — Советски Социалистически Республикай Союз.

ГІабашеи катаргои каг ца даьча болхлой бакъдолчох, баррикадашка гІеттача паргІатонах, Іодахийтача комиссарий цІийх дув буъ оаха лениннама цІи, къовсама цІи, революце цІи тха дегашка даим яхаргхиларах!

— Дув буъ оаха!

ТалгІи санна бек эзарней оаза форд:

— Дув буъ оаха!

— Даьхе, хьа сийле хьа а эцаш, оаха чІоагІ а ергья, еба а ергья хьа йозале, дегаш ураэтта къахьегарца, къонала кхехкача хьинарца хьакхолларгья кхоане!

Хьалхарча палаткай къонахчалах,
къахьегама куралах,
комсомольски сийленах буъ дув
оаха
вай Дай-мехка сийлени низеи дукхьа тхоай низ дІабала.

— Дув буъ оаха!

Укххазара, Шеча майдан тІара са дехка тІем тІа ихаб тха дай. Укххаза, Мавзолейна юххе Іоххайсай эшаьча фашизма байракхаш.

Вежарий сийлахь-дезача кашаех,
тхоай ноаной кІайденнача кортоех
котало яккхарца хиннача
дийннетарах
дув буъ оаха даьша яьккха сийле ца йсе, эггара хьалха дийхача оарцаца, сийле яьнача байракхашта кІал а этта, тІем тІа даха а котало яккха а!

— Дув буъ оаха!

Даьй багара, даьй бера хьанийцад оаха «Интернационал», классови солидарность. Тхо тахан а да интернациональни бригадашта юкъе. Фашизм чакхъергъяц! «ДІабаха!» агрессераш! ДІабаха колонизатораш! Интернационалаца гІовттаргда адамаш.

Бицлургбоацача коммунарехи Пискаревски кашмехи, Хиросима яьнача Іимадах а Вьетнама набатах а, доттагІлени солидарностеи цІерах дув буъ оаха къахьегамхой баьъ гІулакх бахьан долаш кІаьд ца луш къовсам лоаттабе!

— Дув буъ оаха!

Тхоай къоналах дув буъ оаха хьона, новкъост Парти, коммунистий гІулакха тешаме хила! Тха ноахал цІаккха а ленински наькъа тІера даргдац! Дог хІара тохадаларах, дахаш даьккхача хІара денах, дерригача тхоай вахарах дув буъ оаха лаьттан тІа коммунизм чІоагІъе!

— Дув буъ оаха!

Майдо тІехьаоал: «Дув буъ оаха!» Дега ала, дог тешара беррига низ юкъехьу хІаране къонахчала укх линейке, дегашта беча укх тохкаме «Дув буъ оаха!» яхача курача, цІенача, дезача деша.

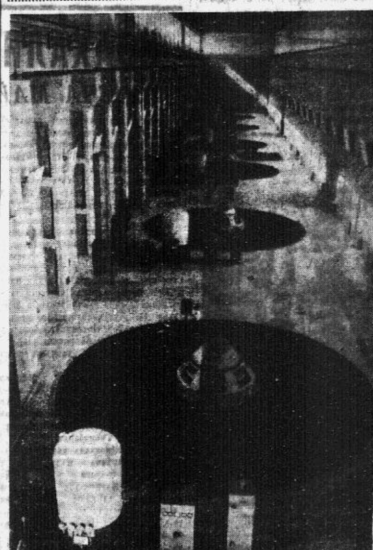
«Интернационал»... Массаза а къона латта революционни ноахалий гІими лоах ерригача майдо.

Мавзолея трибуне хьалтІабоал слете дакъа лоацараш. Цар знаай букеташ лу Коммунистически партеи Советски правительствеи кулгалхошта, сийлахьча а доазол дехьарча а хьаьшашта, тІемийи къахьегамеи ветеранашта. Гвоздика яха цІе зизаш дада Мавзолейна гоннахьа.

«Ленин вайца ва!», «Ленин вайца ва!» цхьан багаха доагІаш санна оал кагирхоща. Довцаш лоах коммунистий парте сийна, цун тешаметча боевой резерван гІончан — комсомола сийна. «Энтузиастий маршаца» гІа боахаш Шеча майдан тІа гІолла йолх колоннаш. Цар боаха гІа — из а къонача патриотий Ерригсоюзни поход чакхйоала марш а. ДІаяхача турпалерча ханашка, тхенарча турпалерча хана чу хьоча кердача маршрутий старт а.

Л. БЕРНАСКОНИ, О. БУЗУЛУК, З. ХРОМОВА, В. ЧАНТУРИЯ, А. ШАПОВАЛОВ,
ТАСС-а корр.

Москва, 11 сентябрь.

Паччахьалкхен комиссе даим болх байта хьаийцай Вахш яхача хи тІа хьалъяь Средни Азе эггара йоккхагІа йола ГЭС — Головная. Эггара хьалхара машин болх бе йолаелча гІоне дІаяхача кхо шу совгІча хана станце дукха хІама ца эшшаш 1,4 миллиард киловатт-сахьат дарегІа йола электроэнерги яьккхай. ХІанз укхаза болх беш я ялх турбоагрегат. Цар энерге кхоачам бу Таджикски республика къулбехьеннеи Узбекистана Сурхан-Дарьински областан эшараштa.

Головной ГЭС-и 93 миллион кубометр хула хи Іами эксплуатаце бахийтарца дикка тоадаьд хи Іалашо елга. Станце шин агрегато болх бу лаьрхІа цІи хезача Вахшски атагІа — биткъа хьоаса бола боамби боаха мехка керттера базе хий декхара.

Сурта тІа: Головной ГЭС-а машинни зал.

Р. Позднякова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИЙНАХЬ А БУС А КИЙЧДЕ ЛАЬТТА

Мишта лел ялат дIаде кийчо яра гIулакх Наьсарен района боахамашка?

Гурахьа юв культураш дIаюв лаьтташ аьха дала гаьна да укхаза. Аха дезачох шоваткъа процент мара аьхадац, обработка яьр низал а дац.

Укх деношка Наьсарен районни производствени юртбоахама управлене совхозашка долаш уж балхаш мишта ду хьежар тхо.

«Назрановский» совхозе гурахьа юв культураш дIае аха езача 4500 гектарах цхьа эзар мара аьхаяц.

Оаха шийца къамаьл дича: «Техника-м совхозе кхоачам болаш яр, аха мегаргдолаш мукъадаьнна кхаш ца хиларах тIехьадисад тхо», — аьлар совхоза керттерча агронома Амхадов Абуезита. Къамаьл дукха дIаьх ца деш Аьлти-Юртарча отделене (управляющий Мальсагов Йоакъап, агроном Мальсагов МаIис) кхашка дахар тхо.

Соахка гурахьа йийна ка бола культураш чуйица 1600 гектар, горох — 150, хьажкIа — 384 гектар — деррига 2134 гектар мукъа даьнна лаьтта да отделене. Аьха 500 гектари хьайбашта доакъара лаьрхIа шозлагIа юв культураш дIайийна 460 гектари тIераьккхача аха езаш юхе йисар 1144 гектар я. Массехк шера вIаштта гурахьа ялаташ дIайийнача юха а уж дIалувга могалеш дац, цхьабакъда гурахьа кIа дIадийна хиннача мукх дIабе мегаргба, моллагIча лаьтта дIае мегаргья хьайбашта доакъара лаьрхIа культураш, эзба аха а мегаргда уж. Цхьабакъда кхаш оахаш дац.

Деча оахамах а аланза даргдац. Тхона бIаргадайна кхаш нийса аьхадацар. Оахам деча лаьттана тIовнашца царна кIалхарча лаьттанцара органически остаткаш вIашагIъаяр да из. Иштта оахам дича ЧIоагIа хьувкъам кхебе йиш яц. Цхьаккха кха гонахьара йистош аьхадац, ца оахаш дукха йовкъаш йитай.

Тхо цига долаш коартол хьаакха лийта трактор йовкъаши кхаш та гонахьара йистоши аха хьожайир керттерча агронома. Тамаш ялла хIама да догIаш делхаш йовкхий гIалаш а йошаьча метте цхьанна кхай тIа макха баькхабаш, михо доккалеш латт лаьтта.

Гучол микроорганизмай вахара дукха йоакхо яц агрономаша, хIаьта уж бIаьш миллионаш, миллиардаш хила еза лаьттан цхьан грамаца.

Iилмо хьахьекхад хьайбаи растительностен организме мел доархIаме роль йолаш я микроорганизмаш. Цар Iальамате чIоагIа хьаьнду лаьтта.

Дог гIоэлоал «Октябра 40 шу» яхача совхоза шоллагIча отделене кхаш бIаргадайча. ДогIа дийлхачул тIехьагIа лаьттанцара тIоадал дIакъовлаш макха баькха а баьнна, шаьрдеш да укхазара кхаш. Гурахьа юв кульураш дIаювргIола деррига лаьтта аьха дала гарга хиларах дийцар отделене агронома Альмурзиев Ахьмада. Аха дезача дерригача лаьттах 90 процент аьхад, хIаначул тIехьагIа аха юхейисар шоватке итт гектар мара яц. Районе хьалха латтача отделене дика кийчдаьд дIадуврголда фу а. Из гуш да екъача складе латтача фуга хьежача. Фуна херка латтача кIина гранозан яха молхаш тохаш ба укхаза. ХIанале 133 тонн кIина молхаш теха баьннаб отделене болхлой. Молхаш тохаш дика къахьег Р. Дугиевас, Л. Дугиевас П. Зуматовас, Ю. Дударовас.

Зехьа ха вIаякийтача района боахамашта хIана ерига тракторааш дийнахьи буси оахам дергдолаш кхаш тIа яха еза.

ХьатIадоагIача шера хьувкъама тешшаме лард йоллара юртбоахама къахьегамхошта юкъе шерра социалистически якь йоаржае лекхарийла я района партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, боахамий кулгалхой.

П. НОВАКОВ,
агроном.

ІА ГАЬНА ДАЦ

Соахка гурахьа дIайийна культураш чуйица боаллаше хIатIадоагIача шерарча хьувкъама лард йолла оарцагIбаьлар Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза кхаш леладераши механизатораши.

Цу гIулакха берригa низ тIабахийтар механизатораша. Техникана ремонт йир. Эшаш бола трактористаш хьаийцар. Дийнахь а бийсанна а трактораша боак бергболаш гулакх вIаштIехьдаькхар.

Агротехнико дIа малеххара оахам деш, лакха хьувкъамаш гойташ дика болх барца белгалбаьлар 4-ча отделенера механизатораш Ижаев Дауд, Ослaмбеков Iийса, кхыбараш. Норма 130—140 процент кхоачашъю цар. Гурахь дув ялат дIале 3400 гектар аха езаш я совхоз, цох хIанзалехьа 2565 гектар аьхай. Аха дезаш юхедиса лаьтташ силоса лаьрхIа дIайийна хьажкIаши шекара свеклан чуэцащехьа оахаш да. Аьха даьннача лаьтта ши эзар гектара тIа оасарца къовсам лоаттабеш дисковаци яьй, лаьттанцара тIоалал соцаеш макха баьккхаб. Аьхача лаьтта хIара гектара ши центнер кхоачийташ суперфосфат тассай. Аха езар 3500 гектар йолча 1345 гектар мара зябь аьхаяц совхоза механизатораша. Зябь дIахе оахаш я.

БIаьстан юхье хьайбаш доакъарца Iалашдара 700 гектар тIа вико-кIина смесь дIае езаш ба совхоза механизатораш. ХIанале 220 гектар дIайийнай цар.

Ала дезаш за хьайбашта доакъар Iалашдара балхаш совхозе чIоагIа ледара лелаш хилар. Укх шера планах ерига кийчъе езаш хинна силос 13240 тонн яр, хIаьта хIанзалца совхозе Iалашъяр 7700 тонн мара яц.

Силос йоллара план совхозе хIанзале кхоачашъяь хила езар.

Кхы дикагIа дац совхозе гIожа доакъар Iалашдара гIулакх а. Планах хIанале 2600 тонн йол Iалашъе лекхарийла яр совхоз, хIаьта хIанзалца Iалашъяр 1430 тонн мар яц.

Иштта мара совхоза кулгалхоша шоай боахамерча хьайбай йоакхо ца йоя, во Iангара дала-м дева хьайбай, хIаьта продукци лакхъяларах-м къамаьл де а дезац.

М. МАГОМЕДОВ.

КПСС Центральни Комитета отчетах лаьца оттаьча Советски Союза Коммунистически парте XXIII-ча съезда резолюце тIа аьнна: «Партийни организацеш декхарийла ю съездо комсомольцашта, берригача советски кагирхошта коммунистически кхетам балара къаьстта уйла е». Из дешна а йолаш чакхъьлар КПСС Грозненски райкома йиълагIа аргIанара Пленум. Цига «КПСС Нохч-ГIалгIай обкома 3-ча Пленума балха итогех, кагирхошта коммунистически кхетам баларах, районни партийни организаце декхарех» доклад йир КПСС Грозненски райкома секретара нов. Т. М. Ахматхановас.

КАГИРХОЙ СИЙЛАХЬЧА ГIУЛАКХАШТА—ШЕРРА НИКЪ

Доклад тIа белгалдаьхар, Грозненски районе бахача нахах нийсса ахаш хIана бац аьнна бараш кагийрхой хилар. Колхозийи совхозийи кхашка къахьегаш я лакхерча классашкара эзар совгIа дешархо чулоацаш 30 комсомольско-кагирхой коллективи 14 дешархой производственни бригадеи.

Грозненски шурий совхозера комсомольна Радуев Зияй звено оггара хьалха латт. Цу совхоза шурий-товарни ферма хьалхара моттиг лелаю 18-ча гурта кагирхой бригадо.

Ерригача районе а цун доазонел арахьа а йовзаш я соахка хIара Iаттагара 3000 килограмм совгIа а укх шера 7 бетта 1840 килограмм а шура яьккхача доярка Амаева Амината цIи. Цунца балха йоаллача Дариева Шарипата 1737 килограмм шура яьккхай хIара Iаттагара, Далаева Еленаси Соленая Екатеринаси хIаране 1600—1700 килограмм шура яьккхай.

Уж тайпа масалаш дукха а да. Уж ший къамаьлаца Пленуме доаладу Грозненски шурий совхоза парткома секретара нов. Грущецке. Цо йоах, шоай боахаме болх беш ва 107 комсомолец, комсомоле боацача кагирхоех 200 саг, хIаьта царех 25 доярка я, 90 механизатор, 75 гIишлошъер. Цо белгалдаьхар гIожа доакъараш кийчдеча норма шозза а кхы дукхагIа а кхоачашъеш волча Амаева Амината веший Аллана, шекара свеклайи хьажкIийи, лакха хьувкъам кхебаьча мастера Радуев Зияй къахьегама толамаш.

Пленуме яьча доклада тIа а къамаьлашка а чIоагIа уйла тIаяхийтар комсомола комитеташ чIоагIъяреи коммунисташа царна ду кулгал тоадареи деша. Масал доаладу комсомола комитета секретаралла оттаваь Нажуев Махьмуд волаш йолча Староюртовски совхозе парткомо юкъарчал доацаш новкъостал а деш, комсомольски организаце болх дикка тоабенна хилар хьахьокхаш. Организацена юкъера нах 46 сагагара 120 сагага кхоачаш дукхагIа хилар. Царех 70 саг духхьал материальни производстве болх беш ва. Ялаташ чуэцача дакъа лоацаш вар 22 комсомолец, царех къонача 6 комбайнера 2 эзар гектар ялат чуийцар. Балха хьокхамаш дикагIа дар арен кемаш леладеча Усманов Баудина, Мадаев Висчта, Дагаев Вахий, Алханов Мусий, кхычар.

Пленуме иштта къамаьл дир нов. Натуева а. Цо бакъдир шоай комсомольски организаце уж толамаш белгтала долаш хилар, цхьабакъда, аьлар цо, дукха да кхоачамбоацараш а. Балхаш зеала ду клубаша, къаьстта а Горячеисточненски станицерчеи Виноградни яхача юртарчеи клубаша.

Къахьегамца кхетам балар из чIоагIа доархIаме гIулакх да. Цхьабакъда, из луча хана хIара советски сага, къаьстта а кагирхой Iилман мировоззренех кхебергболаш, цар марксистско-ленински теори IомаергIолаш дола гIулакх вIаштIехьдаккханза даргдац. Цу гIулакха политически дешара кружокашкеи школашкеи чуоза беза кагирхой. Дукха кагийнах чIоагIа из дешар хьашт долаш баьхкаб цар чу. ДIадахача дешара шера болх беш яр 278 саг чулоацаш йола 34 комсомольски кружок. 152 саг язваьвар партийни дешара системе дешаргдолаш. ХIаьта а, марксизма-ленинизма теори Iомаеш вола 430 комсомолец извамо йолча района кIезига ва.

Укх шера, ВЛКСМ ЦК баьча Сопамах, деша ухаргболча тайптайпарча категорешцарча наха лерттIа программа оттаяй кагирхой общеобразовательни бозрамга а хьожаш. Кагирхой политически дешара школа керттерча чулоацам хила беза марксистско-ленински теори, парте истори, Владимир Ильич Ленина вахари гIулакхаши, КПСС советски халкъа, Ленински комсомола революционни тIемеи къахьегамеи традицеш Iомаелга. Советски патриотизма, халкъий вежарашха долча чIоагIача доттагIала уйланца хьалкхебе беза къона гражданаш.

Районе дукха хIама даьд интернациональни уйланца кагирхой хьалкхебара. Цу юкъе керттера дакъа лоац партийни организацеша. Масала, лаьрхIа бувца мегаргба 1-ча Мая цIерахча, № 3 йолча сомий баьца даарий совхоза, Ленина цIерахча колхоза коммунистий болх.

Халкъий доттагIал чIоагIдара, къахьегамхошта, къаьстта а кагирхошта национальни кхетам балара дешаш дийцар райкома бюрошкеи пленумашкеи, дынах юхедиса во хIамаш дIадахара тIадерзадаь къаьстта гIулакхаш кийчдаьд, доттагIала сайренаш, сходаш хул. Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а дукха да хIана а, къаьстта а атеистически пропаганда еча. Цудухьа Iилмана духьалара шоай пропаганда сихйир сектанташа кагирхошта влияни яр духьа. ХIаьта халахете а, цар цу гIулакха аьттув боалаш моттигаш а хул.

Кагирхошта коммунистически кхетам балара даькъе лоархIаме ба тIема - патриотически болх. ДоккхагIа долча ноахалий сийлахьча революционнии къахьегамеи традицешта хьалкхебе беза кагий нахи мехкарийн. Из болх беш ба. Соахка «ТIема сийлен» походашка дакъа лаьцар 10 эзар совгIча комсомольцо. Царна йовз турпалий цIераш, цар Iомаду цар вахари деналера гIулакхаши, цар лелабаь никъ лелабе гIерт уж. Турпалий цIераш лелаю дукхача пионерски дружинаша, школаша, улицаша. ТIема сийлен уголокаш льй школашка.

Укх тIеххьарча хана кIезигдукха тоабеннаб районерча клубий, кульгура цIеной, библиотекай болх. Из чIоагIа лоархIаме да кагирхошта коммунистически кхетам дикагIа балара. Болх дика бу нов. Шагаева кулгалдеча 1-ча Мая цIерахча колхоза агитбригадо. Укх тIеххьарча хана тоьал тоабеннаб Толстов - Юртарча нов. Солтаев директор волча культура цIен болх. Цхьабакъда, клубашта помещенеш керда хьалъяраи йолаш яраита ремонт яраи йоакхо яц партийни организацешеи боахама кулгалхошеи № 3 йолча сомий баьца даарий совхозе, горячеисточненски совхозе, коа тIара оалказараш леладеча Ермоловски совхозе, «Советская Россия» яхача колхозе.

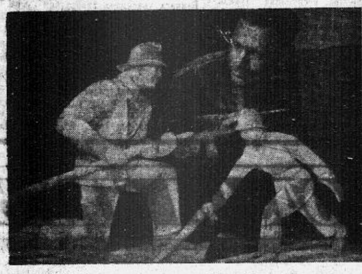
Районе укх тIеххьарча хана мара дIадоладьдац лердача традицеш ретуалийи уйла елга: «Школен Ди» деэдар, цунна тIемеи, къахьегамеи цIераш ялар, дешархой комсомоле бахар, кхер, маьре яхари саг йоалаяри, кхыдараш. Из кердадар шерагIа доаржаде деза.

Даим тоабеш дIабахьа беза школай — мехка къонача гражданаша знанеш эцаш, къахьегама гIулакхаш Iомадеш, коммунистически мораль Iомаеш болча цу керттерча кхуврча болх.

Пленуме ше къамаьл деш сакъердаме масалаш доаладир «Новый быт» яхача колхоза председатела нов. Лютикова ка бола ялаташ, баьца дaараш чуэцача, дIайийнача пропашной культураштa, сомий бешамашта гIулакх деча, кхыдола балхаш деча шерра дакъа лоацаш хиннача школерча дешархой производственни бригада балхах лаьца. Колхозе чIоагIа раьза ба школа йистелькхача Мезинцев Виктора. Школе механизатора професси Iомаяьй цо. ХIанз цо дика лоал комбайни трактори, кхыча механизмаш тIа болх бе хов цунна.

Лакхача идейни боараме, критикеи самокритикеи еш чакхбаьлар Пленума болх. Дуккха кхоачамбоацараш гучадаьхар кагирхошта юкъе беча балха тIара, уж дIадоахаргдола наькъаш белгалдаьд. Шерра решени тIаийцар Пленумо вай къоначa тIехьенна коммунистически кхетам балара даькъе КПСС XXIII-ча съезда решенеш сихагIа а йиззагIа а кхоачашъе лоеш района коммунисташ хилар цу тIа белгал а доаккхаш.

П. ИМШЕНЕЦКИЙ,
«Заветы Ильича» яхача газета редактор.

КИШИНЕВ. Гипсеи доабатеи а суртийи скульптурайи а бокъалара пачхахьле, из мелла тамаш яле а, бIаргаго йиш я № 1 йолча кишиневски пожарни даькъа цхьан цIагIа. Цу дерригне а да — пожарни машина шофер Иван Гилецкий ва. Ванни — цун мукъа мелйола ха дIалоаца цун сакхердам ба.

Иван Гилецке пхьоаллен тархеш тIа нийсъенна хьалъэтта латт цIерца къувсача наьха скульптурни портретий, царех йолча композицей сери. Ше маларра долча куцехьа, хоза нийсъяь я уж.

Иван Гилецкий — молдавски скульпторий пхоалленашка кастаста хула хьаша ва. Шофера абонементни библиотечни карточка тIа язда дукхагIдараш изобразительни искусства хьакъехьара книжкаш да. Кишиневски искусство дукхаезарий клубе массаза а хулашвар, художникий-любителий секце член ва из.

Сурта тIа: шоана бIаргагур ший цхьан балха юхера скульптор-любитель ва.

Е. Драйшнера сурт.

ТАСС фотохроника.

Колхозашта гIирсаш хьалдераш

Сунженски района колхозий юкъара гIишлой управлене коллективо 100,9 процент кхоачашйир август бетта задани. Иштта дика кхоачашъяьяр цар июль бетта план а. Ховш да гIишлой материалашца Iалашо яра гIулакх дукхача халонашца дувзаденна хилар. ТIаккха мишта доах-те уж толамаш Сунженски гIишлошъераша?

Эгтара хьалхардар—хIаман кхомбар да. Хьу, тIо, цемент, асфальт боккъонца валча цIен дас саппа кхоеш дIаухийтилга, леладелга хьалхадаха дезаш дац болхлошта. Царех дукхагIбарейна шоайла гарга йола цишппа - кхокха говзал Iомаяьй. Цу гIулакхо торо хулийт цхьайола материал йоацаш [illegible] болх на сопийташ кхыйола балхаш да. Цул совгIа шоай говзал кхы а лакхъеш дешаш ба гIишлошъераш.

Дика латт управлене балхашта механизаци яра гIулакх. Участкашка а базе а йолаш я маркхал, бетон дегаеш йола машинаш, мукъ тIаботтараи Iобаккхараи механизаци яьй. Белгалвеккха веза нов. М. С. Телепнев. Цу йоккха опыт йолча специалисто еннача рационализаторски предложене дикка лоацийр траншеяш йоаха ха, аттача баьккхар болх. Къахьегама овсарле лакхъяра пхи бригада аланеш сдельно-премиальни система тIа яьккхай. Цох хьахиннар хIанз гуш да: XX партсъезда цIерахча колхозе бархI шерара школа хьалъеча коммунист нов. П. Калуркин керте латтача каменщикий бригада коллективо 22,8 процент лоацийр кирпичкаш пенаш хьалдоттара ха. Иштта лакхъеннай балха темпаш нов. Дымченко бригадир волча плотникий бригаде, нов. Бобов керте латтача каменщикий бригаде, кхыча бригадашка а. ХIаьта укх шера дIа мел енна объект дика мах баь дIаийцай заказчикаша. Из гIишлошъерий йоккха котало я.

Управлене кулгалхоша хIанзехьа уйла еш ба тIадоагIача шера проектно - сметни документаци кийчдара. Бакъда, Сунженски производственни управлене хIанзехьа цу гIулакха оарцагIа ца йоале тIадоагIача шера хьовзам хила мег колхозий гIишлой управленена.

А. ВЕЛИЧКО.

СОМ ЧУЭЦАШ Я СИБАРЕГIЕ

КIаи Iажаши чуэцаш латт Новосибирски областе.

Новосибирскана 15 километр гаьна уллача сомий - комарий станце хилар со массехк ди хьалха. Гобаьккха хьуна оасаца чулаьца улла беш йовзийтар сона станце директора Христо Андреис. Дукха лакха йоаца Iажий гаьнаш кIотаргашта тара хеталора.

ХIара гаьн тIара 150—200 килограмм «Белый налив» яха Iаж чуэц оаха, — йоахар Христос, — хIаьта «Боровинка» яхар — 215 килограмм. «Белый налив» яхача Iажех цхьабар 400 грамм дозал долаш хул.

Укх шера 740 тонн боккхий дика Iажаш чуэцаргба станце. Къуобехье бахача наха яхачи дукха лакха бац из хьувкъам. Цхьабакъда, эр бIаьшере дIайолалуча хана «СибарегIен» «Iажи» яха дешаш цхьан тарлуш дац, аьнна, хеталора.

СибарегIа сомаш кхебар пайдане да. Масала, духхьал Iажаш бохкарах алх эзар гаргга сом эцаргда станце. Колхозашта, совхозашта, бешамаш лелаеча дуккхача наха дIайогIа гаьнаш йохкарах хьахулача пайдал совгIа да из.

— Духхьал Новосибирски областе сомаш кхеду боахамаш дегIадоаладара хIара шера 500 эзар сом дIадохийт пачхаьалкхене, — яхаш дийцар сона Новосибирски областной юрта боахама управлене йоккхагIйолча агронома - садовода Кепп Лидияс.

ХIанз областерча колхозийи совхозийи сомий бешамий майда кхо эзар гектарал совгIа я. «Первое Мая», «Советская Сибирь» яхача колхозийи кхыча боахамийи сомаш кхебераша массехк шера вIашттIа сомий чIоагIа хьувкъам кхебу. Укх питилеткаx СибарегIарча сомий бешамий майдаш шозза гаргга дукхагIа хургья.

Николай МЕЙСАН.
(АПН).

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

КПСС XXIII-ча съезда сийна социалистически якь а йоаржаь 10 ноябрь хьатIакхоачаш пачхахьалкхенна шура дIаялара шера план ханал хьалха кхоачашйир тха боахама хьайбаш леладераша.

Керлача питилетка хьалхарча шера хьайбай продуктивность лакхъяра партей советски правительстваи шоашта хьалхашка оттадаь декхараш дика кхетаду тха колхоза хьайбаш леладераша. Уж декхараш сийленца кхоачашдара йолаш йолча резервах бизза пайда а ацаш деррига низаш оарцагIдаьхар цар.

Цу декхарашца дика доархIабута боахама хьайбаш леладераш. Укх шера пачхахьалкхенна планах 105 тонн шура дIаяла езаш дар тхо. Хьайбашта доагIа Iунал деш, цар зеглах дикагIа латаргйолча баьца тIа уж доажалеш леттача доахангара шура яккхар лакхдир. Къаьстта дика шура яьккхар хьайбаш леладераша летта доахан лоаман даьгIенашка доажадарах. Цу дерригача дикача гIулакхаща торо хилийтар пачхахьалкхенна шура дIаялара шера план воpхI бетта кхоачашъе. Ер шу дIадолалуш шоай йолаш йолча торонашка а хьежа пачхахьалкхенна планал совгIа итт тонн шура дIаяла социалистически декхараш тIаийцар колхоза юкъара хьайбаш леладераша. Уж декхараш а хIанале кхоачашдаьд оаха.

Хьайбашта дика гIулакх деш, пархара йоалача продукце дикал лакхъеш, из дукхагIа йоаккхаш говза мастераш гучабувл хьайбай боахаме шерра шера.

Шоай новкъосташта хьокхам телаш даим боахаме хьалха латташ хьъбоагIа хIара беттача Iаттагара планах 1210 килограмм яккха езача бархI бетта 1334 килограмм яьккха Улукбаева Туту. 1219 килограмм яьккха Макуева Залимат, 1113 килограмм яьккха Магомадова Сусу.

Пачхахьалкхенна шура дIаялара план кхоачашъярах лаьха толамаш дика да. Цхьабакъда, дIахо йодача хана уж лакхара хьокхамаш лаьгI ца далийтара, Iан замалахь хьайбаш гIел ца далийтара тахан дена чусоцадеча хьайбашта кхоачамхилал гIожен мошен доакъар Iалашдаь хила дезар.

Юкъарча хьайбашта кхоачамбара планах 1500 тонн йол Iалашъе езаш, хIаьта 2800 тонн силос а йолла езаш дар тхо. Цхьабакъда, цу хьакъе хIанзалца хьа даьр хьайбаш леладерий бIарг белабала хIама дац. Iалашъь 4750 центнер йоли дIаелла 4670 центнер силоси мара яц боахаме. ВIашкатеха аргIаш даь кийчдаьд 1250 центнер ча. Силос йоллара балхаш хIанз а деш да тха боахаме. Цул совгIа лоаман даьгIенашка 974 гектара тIара хьакха йол вIашкатохаш я. Цох дикка чIоагIъургья колхоза доакъара база.

Текуши ремонт яь а даьнна кийчъяьй хьайбаш чулоаттадергдола помещенеш.

Н. АБДУЛКАДЫРОВ,
Ведана района Карл Маркса цIерахча колхоза зоотехник.

ВАЙ ДОТТАГIИЙ БОЛЧА

БОЛГАРИ

Болгаре коммунистически парте ЦК-ас, Болгаре Халкъа собране президиумой Министрий Советои ехарах ена тахан Софие кхаьчай Чехословаке Коммунистически парте ЦК хьалкара секретарь, ЧССР президент Антонин Новотный керте латта чехословацки партийно - пачхахьалкхен делегаци.

ДРВ

Хатинь яхача провинце Куань яхача районе бахача наха американски бомбайи ракетийи гаргаш юха лоала а еш, юртбоахама кечалаш ю. Цу районерча патриоташа хIанале 16 эзар хьоанагIал хьабаьб. ВИА агентства беча хоамах, «Американски агрессорий герзах производственни фронте уж эшабергбола герз дергда вай» яхаш лозунг а долаш дIадоладаь из патриотически гIулакх хьалаьцар ерригача провинцерча къахьегамхоща.

ЧЕХОСЛОВАКИ

Чехословацки машиностроене центре городе Брно хьайийлай традиционни 8-гIа дунен халкъашта юкъера машиностроене ярмарка. Шоай продукци цига хьокха оттаьй Советски Союзи вIаши юкъе деча экономически новкъостала Совета членаш йола кхы пачхахьалкхенаши юкъе а болаш долча 37 мехкарча 995 фирмо. «Техника машареи прогрессеи гIулакхага» яхача лозунгаца латташ я Чехословакеи дерригача дунеи тIеи технически прогресса новкъостал де лаьрхIа а я ярмарка.

Къаьстта а дукхагIа я ярмарке металлах оатхалаш ю станокаш, текстильни машинаш, счетно - вычислительни техника.

Машинаш йохкача цхьайтта объединене хьахьокх Советски Союза машиностроене экспортни торонаш. Машинех 80 процент кердача тайпаех я.

Ярмарка хьаелларца дуваленна яьча пресс - конференце ше къамаьл деш, ЧССР арахьарча торговле министра Ф. Гамоуза аьлар, 1970 шерале машиностроительни производства боарам 43 процент лакхбе лаьрхIад ЧССР. Цу цхьан ханна лакхлургба машиностроене лоархIам чехословацки экспорта керттерча факторех из хиларах тарра.

(ТАСС).

Хьайбашта—мел эша доакъар

Хьайбай боахам дIахо дегIабоалабе йиш яц мел эша доакъар ца хилча. ХIара ферме кхоачамхилал гIожа, моша, концентрировани доакъар Iалашдаь ца хуле хьайбашта Iана кийчо яьй ала йиш яц.

Республика дукхагIа йолча фермаша хIанале тоъал Iалашдаьд доакъар. Грозненски района № 2 йолча совхозе деррига кийчде дезача гIожача доакъарах 86 процент кийчдаьд, 1 Мая цIерахча колхозе кхр эзар тонн йол кийчъяьй, из хул планах 75 процент.

Надтеречни района дерригача боахамашка доакъар кийчдара план 107 процент, Шаьла района боахамашка — 94 процент, Наурски — 89 процент кхоачашъяьй.

Ерригача республике доакъар кийчдара гIулакх кIезиг - дукха тоаденнад. ИттлагIа сентябрь тIаккоачаш дIадахача шерарчул 60 эзар тонн дукхагIа гIожа доакъар кийчдаьд республика совхозашеи колхозашеи, цу даькъе 18 эзар тонн йол а йолаш.

Цхьабакъда, цхьадолча боахамашка хьалха а санна кхоачамхилал доакъарца Iалашдаьдац хьайбаш. ХIаьта а ха зенна дIаухийт. Цахаллаш догIаш делхаргдола гуйра тIаихьачай, хIаьта гаьна дац бирса Iа а.

Цхьаккха тайпара бехктокхам ца хеташ леладаьд из гIулакх Ачхой - Мартана района боахамашка. Района хьайба боахамашта эшачох 33 процент гIожа доакъар, 25 процент йол кийчъяьй укхаза.

Боахамий кулгалхошеи специалисташеи хатта доагIа, доакъар маца кийчде а хьайбаш мишта Iангара даха а дага ба уж?

Доакъар Iалашдара гIулакх хIанз тесса леладерашта Iа хьатIадеча хала хургда.

Iалаьмате кIезига кийчдаьд гIожа доакъари йоли МалгIабика, Сунженски, Урус - Мартана района колхозашеи совхозашеи.

Эрий баьцаш тIаьнна цIонаши дIайийна баьцаши шозалагIа хьакхарца доакъар кийчдара гIулакх тоаде ха я боахамашта хIанзчул тIехьагIа а.

Кхашкарча культурай отходаш — ча, кагаш ца йоаеш хьагулъяь аргIашка вIашка а теха учета оттале еза. ХIанз фермашка мошача доакъара лаьрхIа силос йоллаш латт хьажкIех.

Хьайбашта дика пайданера доакъар дола шекара свекла йоархIаш ца йойташ кхашкара хьагулъе еза.

Хьайбай боахама доакъар кийчделга дика вIаштIехьдаьккха кхоачашдар — хьайбай боахам дегIабоалабари колхозийи совхозийи экономика чIоагIъяри да.

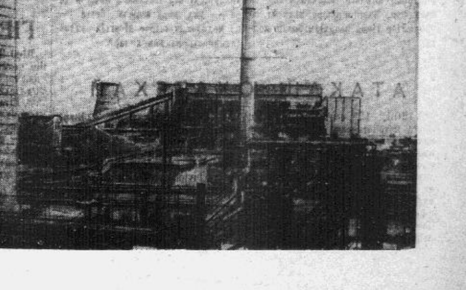
1966 ШЕРА 10 СЕНТЯБРЬ ТIАКХОАЧАШ ДОАКЪАР КИЙЧДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

(Планах проценташца)

	Деррига гIожа доакъар	Цу даькъе йол	Силос
Ачхой-Мартана	33	25	23
Ведана	53	53	7
Грозненски	65	54	17
Гулермесски	44	57	33
МалгIабика	92	75	20
Надтеречный	111	107	106
Наьсарен	36	51	—
Наурски	88	89	63
Ножай-Юрта	52	61	4
Советски	60	58	10
Сунженски	76	49	13
Урус-Мартана	42	44	12
Шаьла	81	94	30
Шелковской	75	78	25
Грозный	32	43	—
Еррига республикие гIолла	68	65	25

Софена юххе дIахо а хьалъеш латт болгарски Iаьржача металлурге йоккхагIа йола комплекс — Советски Союза новкъосталца юлла Кремиковски комбинат. Хьалъяь а яьнна, хIанз болх беш я комбината дуккха а промышленни объекташ. ГIишлон хьалхара аргIа хьалъяь яьлча цо шера керте 1 миллион совгIа чон, 1200 тонн совгIа болат, цхьа миллион тонн прокат тергда. Балхаш йисте а даьнна, из вамлал ший биззача низаца болх бе йолаелча, цо хIара шера 1 миллиони 700 эзари тонн болат тергда, хIаьта из шеръяь яьлча 3—4 миллион тонн тергья.

Сурта тIа: комбинат йолча.

Болгарски фотографе — ТАСС сурт.

ШКОЛЬНИ ВАХАР

КАРАГІДАЬННАРАШИ ДЕ ДЕЗАРАШИ

Кердача дешара шерага школаш кийчъеш дукха болх бир Шелковской районе. Зданешта текущи ремонт яьй, эшаргдолча доагорах шш дакъа хьатІаазад, тоаьй дешара-гойтара пособеш кердадараш эцаш а къаьнадараш хувцаш а вІашагІтехар учебникаш, магазинашка кхоачамхиллал дешара-йоазон хІамаш ера.

Кердача дешара шерага дикеи шоай ханнахьеи кийчъялара школай коллективаща тІайица хиннача социалистически декхарашка хьежар. Комиссе хьалхара моттиг хьожайир Шелковской юкъерча школана хьехархой конференци хиннача хана школа болхлой коллективана парте райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦІе байракх а спортинвентарь эца 250 сом ахчан преми а елар. ШоллагІа моттиг яьккхар Шелковской бархІшерарча школо. Цу школана сийлен грамотей 150 сом ахчан премии елар. Сийлен грамотеи 100 сом ахчан премии елар социалистически яхье кхоалагІа моттиг яьккхача лесхозовски бархшерарча школана.

20-ча августе кийча яр районера еррига школаш дешархой хьачуэца. Де дезаш хиннар деша даха ха йола дерриге бераш школе чуоаилга дар. 27 августе дена 30-ча августе кхаччалца деша доагІаргдола бераш мел хьожаш гулдир, цхьабола дешархой цига тІа ца боагІаш бисара бахьанаш малагІаш да а хайна, берига дешархой 1-ча сентябре шо-шоай парташка багІаш хургбола гІулакх вІаштІехьдаьккхар.

Дика вІаштІехьдаьккха дІадоладир дешара шу. Цхьабакъда, хІанз а цхьадола кхоачамбоацараш нийслу. Деша ца ухаш 20 дешархо ва духхьал шоай даьша ноанош уж школе ца ухийташ цІагІа соцабар бахьан долаш. Царех бола дайноаной ба Шелковской станицера Инаеви Элимсултанови, Червленни станицера Фролови Федюшкини, жа лeладеча № 6 йолча совхозера Утомисов, Канмурзаев, Ташаев. Цхьан шера а, шин шера а, вІашта кхаь шера а пхьан классе чубисарех деша аха безам боацаш бола дешархой а ба

Уж кхоачамбоацараш дІадаха а школе ца ухаш сейца бераш деша ахийта а оарцагІъяьннай района общественность. Белггала аьлча, массехк саг юкъе а волаш райисполкоме вІашагІъеллай духхьал цу гІулакхашка хьожаргйола комисси. Цунна новкъостал ду школашка вІашагІъехкача дай-ноаной комитеташеи хьехархошеи. Школенца воалаш цхьаккха дешархо вусаргвоацаш дола гІулакх дергда райОНОс.

ШоллагІча шера бераш чулусаргдоаца гІулакх вІаштІехьдаккха гІерташ я тха районера цхьайола школаш. Дешархой цІаккха а дешара тІехьа ца буташи цар дешара кхетам чІоагтІа лакхбеши хьайоагІа Шелковской юкъерча, Ново - Щедрински, Сарысуйски, Шелковской бархІшерарча школай хьехархой коллективаш. ШоллагІча шера бераш чу ца дисийтара гІулакха шоаш беча балха опыт дІа-хьа нийцар цу школай хьехархошеи кулгалхошеи августовски хьехархой конференце, методически секцешка. Районерча ерригача школаша хІанз цу балха план а оттаяь, укх дешара шера дешарах кхеташ а дисциплина дикагІа а хургйолча тайпара вІаштІехьбаькхаб из болх. Цу гІулакха хиладза даргдоаца хьалаш школашка долаш да. Эшаш йолча кадрашца йизза ІалашъяьйІ школаш. Алхха укх шера шоаткъе итт саг гаргга къона специалист венав тхона, хІаьта царех 20 саг лакхера образовани йолаш ва. Уж хьехархой коллективаша дика тІайицаб, ваьнатеш дІайолаеннача хьалхарча денношке а дена царна эшаш дола новкъостал ду хьехархоша, школай кулгалхоша. ЧІоагІъеннай школай материальни база а. 30 эзар сомах нийзай керда оборудовани дешара-гойтара пособеш.

Докха халахетар да дешара шу букварах а доацаш дІадоладар. Уж хІанз мара хьаха а доладеннадац, цу тІа а кхоачам хилладагІац.

Цхьайола халонаш нийслой а, района хьехархоша шоай деррига низаш тІадахийтад еррига дешарахьехама процесс тоаяра а бераша дешар хьехачей кхетам лучеи дика толамаш дахара а.

Г. СЕХИН,
РайОНО инспектор.

Наьсарен районе эгара дукхагІа коартол кхею боахам ба «Экажевский» яха совхоз. Укх совхозе 5 бІаь гектара тІа дІайийна коартолаш геттара чІоагІа хьийкъай. Коартолаш чуэца Нохч-ГІалгІай педагогически институтера 500 студент венав укхаза.

Боахама новкъостал де баьхкача студенташта чуІе дика моттиг кийчъяьй совхоза кулгалхоша. ВІаштІара даьча шин цІеношка бах студенташ.

Берига студенташ бекъабеннаб 24 группана.

Дика къахьегаш долца белгалбаьннаб I «б» нохчий группацара студенташ. ХІара денна шоай участка тІара коартолаш гулйий бовл уж. Иштта дика къахьег III «б» литераторий групперча студенташа а.

Сурта тІа: гулъяь коартолаш машина тІайотташ боахк III «Б» литературий групера студенташ.

И. Плиева сурт.

БАНКА КРЕДИТИ КОЛХОЗА БУХГАЛТЕРИ

ЛархІа, анализ е хар, экономически оагІорахьара из яле а е кхылле а йола мероприяти теркалъяр — балха керттера хиннад вай колхозашка. Нагахьа санна хьалха боахам дегІаба керттера бустам колхоза доход лоархІаш хиннаяле, хІанз вахаро дІадех боахама - финансови гІулакхий результатий бІоаргагІа анализ елга. ХІанз деш дола къамаьл продукци яккхарга дІабодача маьхах, пайдах, колхозни производства хІара даькъа рентабельностах лаьца да.

Цхьабакъда, продукци яккхарга дІабодача маьхах, колхозни производства рентабельностах йола дацнеш, кхыдола экономически хьокхамаш шу чакхдоаллаш хинна ца Іеш, шу хьадоладелча дена массе хана а хилийтара учет эргаьккха тоае а бухгалтерий квалифицированни кадраш хьахаржа а йийзар. Колхозе цІаккха ца хинна экономиста болх хьабийлар.

Колхозашка болх беш Іалаьмате дукха юртабоахама специалисташ ба. ХІара специалиста декхараш а гІулакхаш а ший да. Агронома йоакхе ю массаза а, лаьттах пайда дикагІа эцара, толащагІа йола техника производствана юкъекхахьара, кхашкара хьувкъам тІа-тІа дукхагІа лахбара. Зоотехника, ветеринарни лоро а санна, Іилман ларда тІа вІаштІехьбоах хьайбай боахам, доахана продуктивность лакхъю.

Цу вай белгалбаьча специалистий из массе оагІорахьара болх колхозни учета тІа вІашкабоалабе безаш ба. Кердача хьалашка къаьстта уйла тІаяхийта езаш я къахьегама учети машиний болхи.

ХІанз чоалхане а тайп - тайпара а декхараш кхоачашдеш болча боккхача коллективни боахамо хьалхагІа санна лелае мегаргъяц учет. КІоаргга теркалъе еза боахама экономика, хьурмат долаш, хьисап а деш леладе деза гІулакх. Продукци дукхагІа йоккхийтиргйолей из яккхарга дІабода мах лохбергболей керда кхоачамаш гучадаха а оарцагІдаха а деза.

Цудухьа хІанз, цІаккха ца хиннача тайпара дукха хІама да хІара колхозерча учетах тийша. Дукхача колхозий практико хьахьокх дукхагІча даькъе счетни аппарато болх дикагІа бар бахьан долаш цар шоай толамаш даьхалга, шера керте миччахана а бригадай, фермай, бІарчча хьайийцача ерригача колхоза гІулакхашта анализ е йиш хулийташ йола учет ший ханнахьеи йиззаи лелае царна харах тийша хилар.

Дика вІаштІехьъяьккхача учето колхозий кулгалхоштеи берригача къахьегамхоштеи новкъостал ду общественни производство дегІайоалаяра эттара эффективнегІа дола наькъаш лаха.

Цу гІулакха дика хьокхам лу колхозий бухгалтераша: Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозера нов. Мекишева Н. Т., цу района «Победа» яхача колхозерча нов. В. С. Полубояринцева, Ножай-Юрта района Орджоникидзе цІерахча колхозерча нов. Тахухаджиева, Ведана района Орджоникидзе цІерахча колхозерча нов. Шахидова, дуккхача кхычар.

Учети отчетности вІаштІехьъяккхара колхозий бухгалтераша хІара денна доккха новкъостал ду Гудермеса районни юртабоахама производственни управлене керттерча бухгалтера нов. И. И. Плахотина.

Вай белгалъяьча а иштта дуккхача кхыча а колхозашка производствана план нийса уттае, ахча хьурмат деш дІаахийта, колхозхой къахьегмах кхетамца мах тела Іемаб бухгалтераш. «Кепиго сом кходу» яха халкъа хаькъалера кица дага а кхоабаш колхоза бухгалтераш бокъонца ха тІа эттаб общественни доалахье лорае, учет тоаяра наькъаца хоаламболлаш къовсам болабаьб хьурмат ца деш рузкъа доадарца, зІамига а доккха а гІулакх доал доацаш леладарца. Дика вІаштІехьяьккхача учето йиш хулийт бІарчча хьайийцача ерригача артела боахам а къаьст - къаьста хьайийцача хІара даькъа боахам а дегІа миштта ух, лаьттах, техниках, удобренеех, материальнии къахьегамии ресурсаех мел йоккха эффект йолаш пайда эц хІара денна хьежа, хІаьта шоай къахьегамцара наькха материальни безам совбаккхаро къахьегама хьинар айдаьд. Цу тайпара, республика дуккхача колхозашка нийсденнача аьттув болча гІулакхаша новкъостал ду уж духхьалара банковски кредит теларга йоахалга сихдара, хІаьта из опыт мехка дуккхача районашка лелаеш а я. Заготовительни организацей авансаш юкъе а доацаш колхозашта кредитовани яра из керда порядок чІоагтІа уйла тІаозаш я.

Учет тІехьийса хиларца машар бац кредитоване кердача порядка, хІана аьлча духхьалара банковски кредитовани а еш денна кредит боахаме гІолла лелача дерригача ахчана юкъера дІадала йиш йоаца дакъа а хиле дІаотт, ерригаш а хІана яц аьнна йолча цун платежашта юкъедола.

Аьттув болашагІа йолча шоллагІча вариантах кредитовани яра керда порядок хІанз колхозашта кредит телар санна йоацаш кхыча тайпара йолча принципаш тІа латт.

Массаза а лелаеча керторча, къаьсттача, судни счеташта меттел къаьстта цхьа текущи счет хьаелл банке хІара колхозо. Къаьсттача текущи счета тІара ю доходни яраш санна, иштта расходни а операцеш. Банкага хьаеннача квартальни финансови планашка хьежжа ахча телара лимит оттаю ерригача ахчан расходашта лаьрхІе.

Цу счета тІа дІаладу продукци йохкарах хьатІадоагІа а кхыдола а ахчаш, хІаьта цар чотах дІатокх колхозаша шоашта телаш дола кредиташ. Цунца дувзаленна хІанз санна кредиташ дІатокхаргдола ханаш оттае ца езаш юкъера йоал, хІана аьлча специальни текущи счета тІа ахча хьатІададарга хьежжа дІатокх ссудаш.

Цунах кхетале дезаш да иштта порядках хьахийца кредита ахча харцахьа дІаухийташ а доходий план кхоачашъяра хьалхара колхозий бехктокхам лохбеш а хилар. Кхыча тайпара, кердача порядках колхозо яьрхІача боарамеи ханнеи ца а хьожалеш бокъонца цунна эшача боарамеи ханнеи хьожаду кредит.

Опытаца хьахьекхад колхоза кредитовани яра кердача порядко банкаи колхозаштеи юкъера гІулакхаш тоадеш, юхалург ийдеча ахчашта увттаю планаш аттача йоахаш, колхозашта эшача хана новкъостал де торо хулийташ хилар.

Хоаш да цхьайолча республикашка, краяшка, областашка колхозашта кредитовани яра керда порядок юкъейоалайича дена ах шу совгІа ха яьннилга. Цу юкъа даьхача земаша хьахьекхад, кредитоване керда порядок юкъейолаяро госбанко тийна ссудаш, хІаьта иштта гІулакх дарах а товароматериальни ценносташ телараха а тІадиса поставщикий декхараш тІера дІадахара колхозашка йиш хилийта хилар. Паччахьалкхен предприятеш а санна, карарча ахчанца бизза шоашта кхоачамбе яьннай колхозаш.

Вахара кІоаргга юкъе а йоагІаш, колхозашта кредитовани яра цу кердача порядко колхозий экономика чІоагІа айлуча хьалашка йиш хулийт производства эффективность лакхъе, къахьегама овсарле совъяккха; новкъостал ду общественни рузкъа кхоергдола гІулакхаш нахага леладайтара.

Колхозаш духхьалара банковски кредитовани ярга йоахача хана банкаи колхозаи юкъелаттача гІулакхашта керттера документ да массе тайпа продукташ яхара паччахьалкхено денна заказ кхоачашде тешам луш, эшшаш йола общественни фондаш вІашагІгохилгеи колхозахой къахегамах боаггІаш бола мах лулгеи Іалашдеш йола боахамера еррига резерваши торонаши теркал а еш оттаяь реальни артела производственно - финансови план.

Халахете а, уж дешаш лоаман районий дуккхача колхозашка кхоачашдеш дац тІа-тІа дукхагІа колхозни производства дІадехарий хьалашка бухгалтераштa хІанз а шоай моттиг кораь ца хилар а хІаьта юртбоахама производственни управленеша цун кІезига терко еш хилар а бахьан долаш.

ХІанз, духхьаларча банковски кредитованега довлара кийчо е ха йисача хана экономисташта цхьана учетеи планированеи дешашка хьажа а из болх тоабара де дезар де а деза колхоза бухгалтераша.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленумеи парте XXIII-ча съездои шоай решенеш тІа белгалдаьккхад юртбоахама кулгалдара экономически методаш эргайоахаш тоаянза ярг ца хилар. Духхьалара банковски кредитованега довлар — уж решенеш кхоачашъяргахьа боаккха гІа.

А. БУХТИЯРОВ.
Госбанка Нохч - ГІалгІай республиканский контора воккхагІа вола экономист.

ГЕРМАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Унтер ден Линден — Берлина эгтара хозагІчарех йола цхьа улица я. Хозахета дац цунах из «хьехаща кІалхара» аьнна йола поэтически цІи тиллар. Укх тІехьарча шерашка улица архитектурни ансамблена юкъе дахад из хІанзарча ханарча куцехьа ерзаяь керда цІенош.

Сурта тІа: Унтер ден Линден яхача улица куц. Хьалхашкахьа гушъяр — СССР посольство.

АДН—ТАСС сурт.

БИРМА ДЕГІААХАРА ДИЪ ШЕРА ПЛАН

РАНГУН, 13 сентябрь. (ТАСС). Дуккхача ханна оттаяьча, финансови диъ шера (1966—67—1929—70 шш.) лаьрхІа йолча мохк экономически дегІаахара плана керттера хьокхамаш чІоагІдаьд Бирма революционни совето. Плано лерхІ хІара шера юкъера лаьрхІача мехка производства боарам бархІ процент лакхбе а шера дІайохийта капиталовложенеш 15 процент дукхагІа хилийта а. Плано лерхІ бахача наьха вахара боарам хІара шера йиъ процент лакхбе.

Тахан «Люта пиду нейаин» яхача газето беча хоамах, мохк шийгтара дегІаахара а ший торонехи ресурсаехи пайда эцара а принципий ларда тІа кийчъя план.

Плана тІа керттера лоархІам бу юрта боахам дегІакхувлареи «тарлучох мамогта дукхагІа мохк ІалашІбар» духьа юртбоахама бедал чакхйоахилга вІаштІехьдахареи.

Плана цхьаьккха лоархІамера декхар да «мехка еза-йоккха промышленность хьаяр духьа промышленни бедала запасаш лохилгеи тохкилгеи».

НЕВАДЕ БОМБА ЭККХИЙТАР

ПАРИЖ, 13 сентябрь. (ТАСС). ВІашагІкхийттача Штаташа селхан чакхдаьккхад аргІанна дола Невада штатерча полигоне лаьттанна кІалха ядерни бомба эккхийтилга. Франс Пресс яхача агентства корреспондента, атомни энерге хьакъехьарча американски комиссе дІакхайкаяьр а хьехадеш, Вашингтонера хьахойт из эккхийтар тІема лоархІам болаш долга.

Комиссе мукІарал даьд, ядерни устройство эккхийтача шахта чура радиоактивни веществаех цхьа дакъа арайиккха хилара. Корреспондента белгалдоах тохкамаш деча районе хІанз нийсазлагІа радиоактивни веществаш моттигаш бІехъеш дІаяьржа хилари, хІаьта тІеххьара яржача хана — укх шера апрель бетта — цо мехка ялх штате чІоагтІа радиоактивность лакъяь хилари.

АТАКАШ ЮХАТЕХАЙ

ХАНОЙ, 13 сентябрь. (ТАСС). Лаоса патриотически низаша бахача нахагара новкъостал а долаш 27-ча июлера дена 23 августе кхаччалца юхатехай американций командованех долча марионеточни бІунаша Лаккхерча Лаоса районе яь дуккха атакаш, яхаш хоам бу Вьетнамски информационни агентства, «Голос Патет-Лао» яхача радиостанце йьча заявлене тІа а дегІа.

Цу юкъа 1042 герзий единица, Іалаьмате дукха тІема техника йохаяьй, 4 американски самолет чуийтай патриотически герзашпарча низашеи моттигерча бахача нахеи. Цу юкъа моастагІчунна хинна зенаш 2,5-зза совдаьннад укх шера хьалхарча ах шера моллагІча а бетта цунна хиннача зенел. Цул совгІа, цу юкъа мукъаьккхай 61 юрт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АВГУСТ БЕТТАРА АФРИКА

Африке «Іан» беттаех лоархІаш ба август. Термометр чура ртуть массехк белгалонна лохлу, фо кердагІа хул, са аттагІа доахалу, Африкански ахкан Іы моцаю йІовхал лаьгІлу, цхьа-шш бутт баьннача гІолла юха а кердача низаца тІайоагІаргйолаш. ХІаьта хІанз — салоІен гІулакхаш дара хьинар лаьгІлуи ха я. Цхьабакъда, хаоттам Африка политически климата Іаткъац. Август кхы тІа а политически дуІаши дарзаши хьекхарца белгалбаьлар.

Неоколониализма Іаьржа моргхаш тІаохкаелар континента боккхагІча мехка — Нигерена. АргІанарча тІема переворото тІера дІаьккхар инарала Агийя-Иронсе режим. Из веннавар мехка чІоагІа централъни правительство а йолаш йола унитарни система оттае. Феодально -сепаратистски элементаша тийшабалхаш леладеш хилари хьалхарча аргІанца Англии США-и а гІерташ, империалистически паччахьалкхенаш юкъегІерташ хилари бахьан долаш нигерийски паччахьалкхенна хІанз хІалак а хинна дІаялара кхерам тІааттаб, мохк дуккха а шо-шоаш дола доакъош хинна — английски, американски, малхбузехьен германски, кхыйола «влияне сфераш» хинна бекъабалара кхерам тІакхаьчаб. 56 миллион нах болча нигерийски халкъага аргІанара империалистически тІагІортам лоалургбий а мохк цаІ болаш бусилга Іалашдулургдий а хьахьоккхаргда гарггахьарча бетташа.

Мукъабовлара къовсама талгІеш хьув расови дискриминаце система — апартеид къизаьнна хьувзача Юкъмоттигерчеи Къулбехьарчеи Африке гІолла. ДегІаухаш лат Къулбехьерча Родезера партизанский къовсам. Августа тІеххьарча деноцка хоам хиннаб Къулба-Малхбоалехьен Африка халкъо ЮАР фашистски режима духьал герзашцара къовсам боаржабарах лаьца. Мехка къилбаседехьарча Овамболенда районе къам мукъаданнхара низий герзашца кийчъеннача отрядо къулбехьен африкански полицейскешта тІом баьб.

Лондоно Къулбехьен Родезеца переговорий ловзар леладеш хиларо расисташка чІоагІбала йиш хилийтай. Лоадам боацча хабарий чІибал санна, английски «экономически санкцеш» нув хьеккха дІа а йоахаш, расистий керте волча Ян Смита дукха ха йоаццаш кхыметтел дІа а кхайкадир англо-къулбехьен родезийски переговораш шийна а ца эшаш. Англена «хІанз ше юкъе нийсъеннача Къулбехьен Родезех долча деша хьакъехьарча хало тІаоттаеча ситуацех кІалхаръялга» лахара эшилга. Цхьабакъда, тІеххьара дош аргдар паргІато дуккхаеза Африка я. Август бетта юккъе Замбе хилар африкански бартцхьоагІон Организаце лаьрххІа Къулбехьен Родезе хьакъехьа йолча комитета заседани. Комитето Къулбехьен гІар, шоаш мукъабахара къовсам лоаттабеча патриоташта ду новкъостал алсамдаккхара решени тІа а нийцар.

Ангола, Мозамбика, «португальски» Гвинея къамаш мукъадахара долча боламий тІема низашка хьажар дара августе белгалдаьккха португальски колоней халкъашцарча солидарноста ди. Герзаш кара а ийца бола къовсам болабелча гІолле «португальски» Гвинее 1500 португальски салте вийнав, 20-нел тІех бронемашин хІалакъяь дІаяьккхай. ФРЕЛИМО парти керте латтача Мозамбик мукъаяккхара низий кара да хІанз мехка территорех пхелагІа дакъа. Дукха ха йоаццаш мехка къулбехьа шоллагІа фронт хьайиллача халкъа болама парте колониальни бІушта цхьанна а минута сатем ца хилийтара никъ лаьцаб.

Капиталистически боацча дегІаахара наькъ тІа даьннача Африка мехкашта август къахьегара денох бизза хилар.

140 гвинейски зІамигача саган йоІаи медицински училище дийшабаларах йола диплсмаш дІаелар. Конго (Браззавиль) къилбаседерча Форт-Руссе яхача городе дешара шу доладалалехьа хьалъяь яьлар эгтара хьалхара дешара заведени — технически колледж. Промышленноста производствои юртбоахама -продукции лекхъяра дешашта хетаяь хилар Каес яхача малийски городе хинна областной экономически конференци. Конференце баха нах тІахьийхар дешар ца хар дІадаккха, эпидимически лазараша духхьал кхы а хьинарегІа къовсам лоаттабе а.

ЧІоагІлуш латт африкански мехкашцара Советски Союза бувзамаш. Августе кулгаш яздаьча согласенега хьежжа Гвинее йохий таргйолаш я советски геологически экспедици, цо гвинейски доттагІашта новкъостал дергда геологически балхаш чакхдахара. Цу гІулакха СССР-о юхалург ахча лургда. Вокх советско-гвинейски согласенес белгалдеш да Гвинея информаце служба дерІайоалаяра новкъостал делга. ВЛКСМ новкъосталца Браззавила (Конго) юххе 200—250 пионер чуэца лаьрхІа конголезски Артек юлларгйолаш я. Августе советски кхалнаьха делегаци яхаяр Мали Республике, хІаьта СССР-е малийски парламентски делегаци а хиннай. Укх шера духхьашха Берег Слоновой Кости Республике кхычарех тийца хІама ца хилара цІей деэдеча хилар советски правительственни делегаци. Вай мехкаца нонагІа айххагІа цхьана гІулакхаш леладе шоай безам болга хьахайтад Верхни Вольта а дуккхача кхыча мехкий а кулгалхоша.

Владимир АСТАФЬЕВ.
(ТАСС).

ИНДИЙСКО-ПАКИСТАНСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

ДЕЛИ, 13 сентябрь. (ТАСС). Дукха ха йоаццаш пакистански эскара главнокомандующелла хьожаваь инарал-лейтенант А. М. Яхья - Хан тахан Деле кхаьчав индийски эскара штаба начальникаца П. Кумара — мангаламаца переговораш яр духьа.

Шин дийнахьа латтаргйолча переговорашка дувцаргда индийско-пакистански доазон тІара кхоккам кІаьдбергбола наькъаш.

Ташкентски декларацега хьежжа вІашагІбетталуш ба Индеи Пакистанеи лакхера военоначальникаш.

ГІЕТТА ЙОДА «ДЖЕМИНИ-11»

НЬЮ-ЙОРК, 13 сентябрь. (ТАСС). Шин космонавт тІа а волаш дола «Джемини-11» яха космически кема сигалдахийтад селхан ВІашагІкхийттача Штаташка. Цун экипажо — кема командира Чарльз Конрадеи шоллагІа волча пилота Ричард Гордонеи — кхаь дени кхаь буси космосе Іилман эксперименташ ергья. Белггала аьлча, вІаштІехьдаккха лерхІ Гордон кабина арара космосе дІаарадалгеи «Джемини-11» хьалхагІа урагІъяхийта хиннача «Аджена» яхача ракетана дегІала дугалгеи.

«Титан» яхача ракета новкъосталца Кеннеде мысера урагІъяхийтай «Джемини-11» моттигерча ханах 10 сахьати 42 минути яьлча.

НЬЮ-ЙОРК, 13 сентябрь. (ТАСС). Ракетана хьалхагІа дегІалбахачул тІехьагІа сигалъахара программа тІа «С-26» аьнна белгалъяь эксперимент чакхйоаккхаш хиннаб космонавташ Чарльз Конради Ричард Гордони. Цхьан сахьатеи ах сахьатеи яьча эксперимента декхара юкъе хиннад кема цІогагахьарча даькъе тІехьара ноани оалаш йола лар юстилга.

Цул тІехьагІа пІаькха а 10 минута «Аджена» яхача ракета дегІала даха хилар «Джемини-11».

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. ВИНЬФУК ЯХАЧА ПРОВИНЦЕРЧА ТИЕН ХУОНГ ЯХАЧА ЮРТБОАХАМА КООПЕРАТИВЕ ХЬАЛХА ХЬАДОАЛА ГУЙРАН ХЬУВКЪАМА ДУГА ЧУЭЦАШ ЛАТТ.

ВИА — ТАСС сурт.

РЕДАКТОР
М. И. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа

15 сентябрь, 1966 шу

РАДИО: 8.25 — Болгаре музыка; 8.45 — «Къона тІехье»: 16.00 — Концерт; 16.30 — Литературни передача (нохчий меттала); 17.15 — Къамаьл ду радио общественни редакце; 17.30 — «ЮртбоахамА продукташ боахилга алсамдаккхара бола хьаст ба хий дехкилга» яха беседа (гІалгІай меттала); 18.23 — Къаьнарча замах юхе дисача ченерча гІулакхашта духхьала дов! (нохчий меттала); 18.35 — Юртабоахама болхлошта дола концерт.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.05 — Хьа хьехархочох; 18.25 — Берашта дола фильм; 18.55 — Со хІанз школьник ва. Репортаж (нохчий меттала); 19.05 — Телевизионни кердалараш (гІалгІай меттала); 19.15 — Планированни кердача системо фу лу? Беседа (гІалгІай меттала); 19.30 — Киножурнал. 19.40—Парте XXIII-ча съезда решенеш вахаре кхоачашъеш. Шоай деша дай ба оалхазараш леладераш; 20.15 — Телевизионни кердадараш; 20.30 — Бакъдолчоа тІера хІанйца фильм; 20.50—«Вахара лар» Аушев Махьмада творчествах (гІалгІай меттала); 21.10 — «Гуцра тІеххьара ди» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнин, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02176. Заказ № 4677.